

De obitu doctissimi
ET SANCTISSIMI

THEOLOGI DOCTORIS

Martini Bucerī, Regij in celeberrima

Cantabrigiensi Academia

apud Anglos publice sacrarum

literarum

prelectoris

ris

Epistolæ duæ.

D Haddon

ITEM,

EPIGRAMMATA VARIA CVM

Grece tum Latine conscripta

in eundem fidelissimū

Diuini uerbi ministrium.

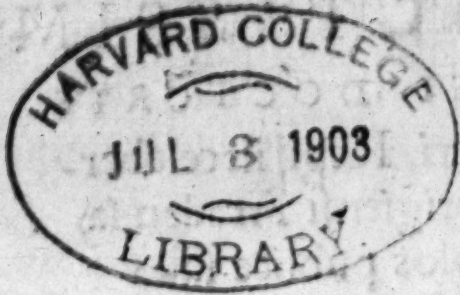
G.

R. W.

LONDINI,

ANNO DOMINI. M. D. LI.

Ger 1721.4.7 *
~~III. 1039+~~

7 Subscription fund.

DOCTISSIMO VIRO ET

AMICO SVO SINGVLARI

D. Petro Martyri

Ioannes Checus.

S. D. P.

HAT NATV.

ra fert, ut quos doctrina
exquisita, aut singulari
uirtute uiros nouerimus,
aut etiã necessitudine gra-
uiore, uel beneuolentia con-
iunctos; illorum mortem grauiter & acerbe
feramus, quia indignos illos putamus, ut lus-
ce & spiritu communi priuentur, & nos etiã
am ita diligimus, ut non modo nobis, sed ne
nostrorum quidem ulli, miserum & calami-
tosum aliquid accidere debere iudicemus. Te
autem puto Domini Buceri grauissimi & re-
ligiosissimi uiri mortem moderate & Chri-
stiane ferre, neque naturam ita uoluntati
Dei repugnantem habere, ut uebementiorem
aliquam perturbationem in communi & na-
turali omnium exitu, in animum tuum intrare

a.ij.

per-

EPISTOLA AD

permittas. Scis cuius esset cum uiueret, quis
in illo habitaret, quam non suis iuris esset,
qui totum se illius seruituti addicebat, à quo
redemptus fuerat. Hic cum non donatus no-
bis à Deo, sed ad aliquam temporis usuram
cōmodatus sit, acerbius feremus, quod Deus
hunc euocauerit, quam gratias agemus, quod
talem nobis tam diu reliquerit, & cursus hic
ætatis fuerat, atque adeo inclinatus, ut etia-
am si longiore uita dignus esset, natura ta-
men illum longius prouehere non posset. Et
cum constantissime uitam omnium traduxerit
& eadem constātia uitæ quoque finem fecerit,
quanto hoc debet familiares illius & necessa-
rios gaudio perfundere, quod ita à Deo rap-
tus sit, ut malitia mentem illius non peruerteret,
sed uitæ innocentiam, mortis constantia
superaret? De diuina autem potentia, sapi-
entia, bonitate, quis poterit dubitare, neque
nos cum illo pugnare debere, sed nos illius ma-
gnitudini & potentiae subiicere, ut grato ani-
mo accipiamus, quicquid nobis à tanto aucto-
re obiectum sit, ne uel reclamando obstinati,
uel

DOCT. PET. MARTYREM.

uel non ferendo imbecilles, uel male accipiens
 do ingrati reperiamur. Stultissimum est au-
 tem & spiritu Christi indignum, ut nos quic-
 quam melius & præstantius putemus posse
 facere, quam diuinæ prouidentiae regula con-
 stituit, cuius etiam stultitia, longe omnem
 humanæ intelligentiæ solertiam superat, sa-
 pientia autem à nemine cerni potest, cum ne in
 intelligentiam quidem nostram multis modis
 depressam atque obscuram, aliquid spirituale
 aut diuinum, nisi spiritus lumine introdu-
 ctum cadat. Qui uero Deum suis bonum
 & propitium cogitant, qui omnia non modo
 misera & calamitosa, sed etiam scelestæ et
 nefaria ad bonum conuertit, quomodo hoc si-
 bi in animum inducent, ut hoc inutile, dam-
 nosum & noxium suis sit, quorum tam ar-
 ctam curam gerit, ut ne pilus quidem capi-
 tis sine illius uoluntate de capite decidat?
 Cum autem in omnibus apud Deum preca-
 tionibus hoc adiungimus, ut illius uolun-
 tas fiat, quam inconstantes & leues erimus,
 si antequam res eueniant, a Deo contendimus,
 a. iij. ut

EPISTOLA AD

ut quod uelit faciat, postea autem et hoc quod
 expetebamus, non ferimus, & quod prece-
 bamur antea, hoc nunc idem deprecemur, eam
 commutationem non ferentes, qua Deus su-
 os ad patientiam et perpeſſionem rerum exer-
 ceri atq; erudiri uult. Nam quāquam nos ma-
 gnum ornamentum & columen integritatis re-
 ligionis doctrinæ amiſimus, neq; tamen ille lu-
 gendus, qui hæreditatem paternam adiit, de
 qua nos hic cum miseria laboramus: neq; sta-
 tus ecclesiæ deſlendus, quæ tātum & talem in
 coelum emiſit, neq; nostras rationes afflictas,
 ut uidetur, & collapsas lamentari debemus,
 qui plus opis et præſidij in ſpiritu Chriſti,
 quā in uoce Apoſtoli collocare debemus. Sed
 hinc abducere cogitatiōes nostras diſcamus in
 Chriſtū & ſpiritū eius ſalutarē, etiam atq; e-
 tiam petere, ut omni extremo præſidio eccleſia
 quaſi deſtituta, internis ſpiritus ſubſidijs re-
 erectur, et in hac tanti parētis noſtri orbitate
 authoritate ſpiritus leuemur. Atq; hic fœlici-
 ores aliquāto nos Catabrigieſes ſumus, quod
 tātum uirū Cātabrigiæ Deus cōmendauerit,
 quod ita altas radices diſciplinæ Chriſti per
 Bucerum

DOCT. PET. MARTYR. M.

Bucerum egerit, ut hoc laboris & muneris
 cursu confecto, fructum & præmium exopta-
 tum Magister percipiat. Nondum iniquitas
 Amorbcorum completa est, nondum tibi in-
 liberum coelum & domicilium hæreditarium
 tre fas est, maior tibi moles rerum, maius ne-
 gotium miscendum, feruore adhuc tuo carere
 non possumus, tibi elaborandum est, ut quanto
 minore comitatu septus et munitus es, tanto
 acrius et maiore cum contentione dimices, &
 ita te pares, ut non unus trium, sicut ille apud
 Historicum, sed solus omnium impetum sustineas.
 Atque hoc fidenter tibi et animose suscipien-
 dum est. Christus enim mundum deuicit, et
 euertit sapientiã sapiētium τῷ τῷ λόγῳ δυνάμει
 Sed quid ego ista, Deus bone, apud te? Dum
 tecum loquor, me ipse consolor, et dū leuationē
 doloris tui meditor, aliquam ægritudinis etiã
 meæ medicinam quæro, minus laborans quid
 par sit mihi ad te scribere, quam quid conueni-
 ens meo dolori detrahendo uidetur. Nunc au-
 tem quod me nonnulla, ut uerum fatear, lætitia
 afficiat percensebo tibi, quam honeste se Cāta-
 brigia gesserit, quæ tales honores D. Bucero
 mortuo

EPISTOLA AD

mortuo habuit, quales maximos potuit, & ita
 eius funus prosequeretur, ut uerum amorem
 quem ipsi in cœlum sublato exhibere non pote-
 rant, ad futuræ resurrectionis memoriam, ex
 gastulo animæ exhiberent. Sepultus est in ce-
 leberrimo Academia templo, deducuntibus
 illum non modo Procancellario Academiae,
 Doctoribus, alijsq; qui graduum dignitatem
 in academia obtinebant, sed etiam cæteris om-
 nibus, qui ad ingenij humanitatisq; cultum ca-
 piendum eo confluerant. Eadem eruditionis
 & integritatis opinione commoti Maior op-
 pidi cæteriq; Oppidani, nouo atq; insolenti,
 sed laudabili tamen modo, cum scholasticis se
 coniunxerant, & quemadmodum poterant,
 funus illius honestabant, uirtutis illius ma-
 gnitudinem, officio tam raro & uoluntario
 commendantes. Itaq; ad tria hominum millia
 confluerant, uoce, lachrymis, lamentis, quan-
 tum sui desiderium Bucerus reliquisset, attes-
 tantes, cū ne plebei quidē, qui illū docētem &
 concionantem non intellexerant, fama et præ-
 dicatione doctrinæ & religionis excitati, ab
 illius funere abessent. Precationibus nostro
 more

DOCT. PET. MARTYREM.

more confectis, & gratijs Deo patri miseri-
cordiarum actis, quod curriculum hoc uita & tã
pie & Christiane ab illo decursum esset, &
ad erumnarum atq; angorum finem, quibus
mortalium uita obseſſa atq; excruciatã, iacta-
tus, cum laude & constantia peruenisset. Ibi
tum Haddonius Academiæ orator Legum
Doctor, eloquentiæ laude præstans omnibus,
ipse morbo uiscerum fractus, & de mortuo
loquens ipse semimortuus, siue magnitudine
calamitatis commotus, siue consuetudine tã
Christiani & religiosi uiri orbatu, seu fre-
quẽti dolore tanti cõkursus animo perculsus,
grauẽ de re tam graui, orationẽ habuit, ut la-
chrymæ ubertim omnibus manarẽt, cogitanti-
bus cuiusmodi Magistro esset orbatu, quo ma-
iorẽ uix uniuersus orbis caperet, siue scientiã
ueræ religionis, seu uitæ integritatẽ atq; ino-
cẽtiam, seu inexplebile studium sanctissimarũ
rerum, seu laborem intollerabilem promouen-
dæ pietatis, seu auctoritatem & amplitudi-
nem docendi, siue quid aliud in illo laudabile
& gloriosum fuit. Ille ardor orationis fuit,
ut lachrymæ caderent omnibus, clarissimi uis.

EPISTOLA AD

ri desiderium animo repetentibus, & sine pastore quasi palantibus, præcunte Haddon, non modo uoce & querela, sed etiam lamentatione & lachrymis. Hunc sequutus D. Barkarius theologiae doctor, uir pius & grauis, eorum concionem anglicam apud populum habuit, qua docuit, quatenus mortui lugendi nobis essent, & quatenus gaudio & gratulatione prosequendi. Deinde, quot incommoda nobis ex unius Buceri morte, tum publica tum priuata, inuecta essent, & quibus rursus de causis sedatae atque a quo animo ferre hunc communem omnibus uitae exitum, sed paucis tam memorabilem, deberemus. Sic ea nocte singuli domum quasi in orbitatem & solitudinem se conferebant. Postridie eius diei ad templum rursus conuenerant, & gratias de more actis, quod ex hoc aerumnoso solo in portum et periculum salutis suos satis idoneis temporibus traducit, & beneficio mortis Christi in mensa Dominica proposito, ad Eucharistiae communionem quadringenti accesserunt, mortis Christi commemoratione habita, & spe resurrectionis illius communione adaucta. Tum Redmanus Theo. D. uir eruditus et pius, concionem in maxima frequentia habuit, et quid mors esset, disseruit,

DOCT. PET. MARTYREM.

ruit, et quomodo uniuersa bonorū & Sapientum uita, meditatio mortis esset, nihilq; ita in auribus omniū personarū debere, ut discessus ex hac fragili caducaq; uita, bonorū exēpla nobis ad perpetuā de morte cogitationē pposita esse, atq; ad eū finē omnia facta, dicta, studiaq; nostra conferēda esse, quid in Buceri uita laudabile et sequendū, quid in illius morte memorabile et gloriosū esset. Atq; hac oratione usus, finē dicēdi fecit. Eadem aurora studiosi omnes qui aliquid poterāt, et uel in græcis uel in latinis litteris profecerāt, nō quid Bucero dignū esset, quē laude sua superiorē indicabāt, sed qd officio suo cōueniēs esset, quod sibi omni studio colendū putabāt, secū reputātes, quibus poterāt uersibus, græcis, latinis, soluta etiā oratione, tumulū illius honestabāt. Neq; in festorū celebritate magis solitū est loca quædā fertis et corollis ūdiq; redimiri, quā locus ubi humabatur, epitaphijs et acroamatis distigebatur. Hunc honorem Scholastici & oppidani Cantabrigienses, pietatis ac litterarū nomine, Bucero detulerūt. Precor autē a Deo opt. max. ut hac externæ beneuolētiæ testimonia, ab interno et ppriore animi affectu oriātur, et q̄
b. ij. ille

EPISTOLA AD P. M.

ille veram doctrinam reliquerit, eandem studiis, sententijs, vita persequantur, ut uir tam nobilis si quidem ullus esset in Christo quiescentium sensus eorum quæ hic agerentur, fructu laborum quos hic posuerat, lætaretur. De familia eius uideo te laborare D. Petre, in quo nihil est quod te excrucies. Nam et D. Cantuariensis, reliquique illius amici hoc in se munus receperunt, ut illi abeunti, honestis conditionibus provideatur, et Academia etiam quod potuit fecit, scripsit ad Regiam Maiestatem & conciliarios Regios in hac causa, & Rex qui est singulari pietate et prudentia, se iustam illius familie rationem habiturum promissit.

Condonabis mihi *ἀντὶ τοῦ καὶ τοῦτον* *ὅτι τοῦτον* *ἐπὶ*.

Dominus Iesus te & familiam tuam seruet.

Westmonasterij. X. Martij. Anno Domini M. D. LI.

AD CLARISSIMUM VI-
RUM ET SINGULAREM PATRO-
num suum Ioannem Checum, nobilis-
simi & serenissimi EDVARDI Sexti,
Dei gratia Angliæ, Franciæ,
& Hybernæ Regis, &c. in bonis
literis Institutorem, de obitu
D. Martini Bucerī san-
ctissimi viri, Epistola
Nicolai Carri No-
uocastrensis An-
gli.

*Agnum dolorem Calen-
dis Martij, uel potius in-
credibilem accepimus cla-
rissime patrone, ex imma-
turo obitu M. Bucerī op-
timi & sanctissimi viri.*

*Quem siue fatalis nobis casus aliquis eripuit,
siue is perenni quodam studio suo extinctus
occubuit, non lugere qui possumus? cum ada-
buc ei per ætatem tametsi semel aliquot supers-
esse anni uiderentur, quibus diuino ipsius inge-
nio perfrui potuissemus. Et quamquam hic do-
lor cum multis nobis fuit communis, qui maxi-
ma frequentia, publico luctu declararunt, qua-*

b. iij.

lem &

EPISTOLA DE

lem & quantum uirum, quamq; omnibus charum amissimus : tamen ad nos præcipue qui illum ut præceptorem reuerbamur, ex eius interitu moeror peruenit : cum quo morte perempto, duabus præstantissimis rebus orbatî sumus, exemplo innocentiae, & excellentis utilitate doctrinae. Etenim eo tempore cessit è uita, quo maximus ab eius doctrina fructus expectabatur : his hominibus, quibus in primis opus esset tali uirtutis magistro : ea deniq; causa, quæ D. Martini Bucerî, id est summi artificis & in omnes partes comparati, facultatem atq; acumen desideraret. Quo magis uenienda est huic pio dolori nostro, & omnes qui præstantissimi hominis diuinæ uirtuti fauent, in eiusdem societatem luctus uocandi sunt. Quanquam, quid dico uocandi? cum dubium non sit, quin ad quoscunq; fama peruenerit tanti uulneris, si non eius quem constat esse beatissimum, tamen nostra causa à quibus ablatu est, in moerore sint futuri. Te te ipsum arbitror Clarissime patrone, qui ætate non multis, doctrina antecellis

OBITU MART. BVCERI.

tecellis omnibus, quique princeps nostrorum
 hominum in omni genere putaris, principem
 Germaniae cum magno nostro incom-
 modo auulsum, aegre molestéque ferre. Quis
 enim illo charior tibi? Quem is dilexit
 te magis? Cui maiora praestitit, uel ob-
 seruantiae, uel charitatis officia? Quem
 tu aequè atque illum complexus es? ut mi-
 hi & is beatus, qui talem uirum observa-
 uit, & tu felicissimus uidearis, qui cum
 sanctissimo homine & eruditissimo magi-
 stro tam arctam coniunctionem habere uol-
 uisti. Veruntamen si te absentem fortè
 non tam grauiter ipsius mors perculsit,
 quam nos iam pridem nostrasque cogitatio-
 nes afflixit: sique eodem modo reliqui, quo-
 rum oculi absuerunt, tardiores ad luctum
 sint: ferendum id quidem in eo est, quod
 nihil à communi sensu & more alienum ac-
 cidit. Acrius enim ferire solent, quae a-
 spectu, quam quae auribus sentiuntur. Et
 ipse oculorum dolor stimulos habet uehe-
 mentiores, cum ad communem luctum ma-
 ior aliqua necessitudo accesserit.

No

EPISTOLA DE

Nos eum lugemus amissum, cuius eruditissimam uoce frui, quem adire, quem alloqui, quorum cum etiam coniunctissime uiuere solebamus: uos ereptum doletis, quem non ita saepe audire, non oculis aspicere, non conuenire poteratis: à cuius vos sanctissimo conuictu, cum locorum interuallum seiunxerat, tum uita ciuili procuratione districta auocauerat. Quanquam sit par, uel si uultis maior in eum uester amor, dummodo hoc concedatis, causas amoris nos habere & iustiores & uberiores. Qui certe cum in eum incredibilis esset susceptus ex ipsius charitate erga nos, ex eoq; cum utilitas ad nos peruenerat, ad eum labor & sollicitudine dierat: optimo iure ingrati haberemur, si aut eius mortem non lugeremus, quæ orbitatem nobis attulit, aut uitam literis non exornaremus qui nostra causa uitam amisit. Dicam enim uerè quod res postulat. Nos Bucero uitam ademi-mus, cum eas nostra causa uigilias suscepit, quibus afflictæ ipsius uires conciderunt. Itaq; ad nos præcipue cum nostrum casum lugendi, tum illius uirtutem laudandi officium pertinet. Quod tamen si ab omnibus iam factum est, quibus
bus

bus ipsius uirtus & doctrina chara fuit, ta-
 men eorū maxima pars, uoce id magis & fron-
 te, quam scripto declararunt. Ego autem quæ
 mihi de ipsius diuina uirtute cogitanti in men-
 tem uenerant, ea neq; pro eius erga me bene-
 uolentia reticere potui, neq; pro mea in te ob-
 seruantia non ad te perscribere. Sed id quo
 facilius fiat, & ut in toto hoc tempore quo
 nobiscum fuit, omnium ipsius præclarorum
 & factorum & institutorum ratio constet,
 atq; omnes intelligant, qua fide, quo studio,
 quibus laboribus in hac quasi perpetua sui mu-
 neris uigilia, uersatus sit, & ut ipse quoq; di-
 stributis temporibus, notatis generibus, sin-
 gula persequi et commemorare queam: Com-
 plectar primum huius nostræ molestiæ princi-
 pium, (non quo id te latere existimem, sed ut
 intelligas non solere nos excellentium hominū
 obliuisci) deinde progressionem, in qua & of-
 fensiones uoletudinis & reditus sæpe uarij:
 uulnus etiā ipsū attingā quo maximus nobis
 iniustus dolor et summum allatum desiderium
 est: et causas in texam, cur necesse fuit in tali
 nos moerore esse. Que cum omnia audieris,

EPISLOLA DE OBITU

nec me ut spero reprehendes, qui luctum nostrum mandarim literis: & omnes nos quod ita luxerimus, pio amicorum officio perfunctos iudicabis. Ergo initium nobis huius luctus prebuit is annus, quo Londino discedens Cantabrigiam rediit. Secum enim Londino morbum extulerat, qui in ipso itinere ingrauescens, cum se, nulla interposita medicina, multorum dierum consuetudine corroborasset, grauius eum afflixit, & plures uno tempore corporis partes obsedit. Aderat frequens intestinorum dolor, pungebat calculus, afflictabat eum stomachus, uitioso fastidio cibos respiciens, tum alui tanta ciccitas, ut quamquam uentriculus crudis humoribus oppletus, summopere frigeret, tamen ibi grauissimo ardore ureretur. Fons omnium malorum caput ita colliquefactum, ut riuos a se humorum dimitteret, qui cum per reliquas partes corporis, tum musculos etiam serpentes, magnopere vires eneruauerant. Iacuit ita toto corpore oppressus aliquot menses, cum interea nullam prope tempus passus est sibi uacuum esse a studiis, semper aliquid aut scribens, aut legens, aut secum ipse

Morbus
Buceri.

Diligentia
& studiū
in morbo

ipse meditando, aut alios erudiens. In quo genere tanta flagrabat erga omnes charitate, ut cum publicè se ostendere, & fontes ingenij patefacere propter ualeitudinem non possit, domum suam quasi scholam quādam aperiret. Quocum multi boni uiri confluerent, perfecit, ut eos non solum occupatis temporibus se audiendo occupatos teneret, uerum etiam illa solenni ludorum festiuitate, quibus homines gratulādū nato Christo existimant, grauiter & seuerè leuissimum morem reprehendendo, ab otio & ludis domum ad se seuocaret. Non dum eius diuina uox è domesticis parietibus dimanauerat, non uirtus, non doctrina maiori quasi Theatro¹ proposita erat: Sed iam tum omnis integritatis & scientiæ officinam domi instrues, futuræ cum diligentiae tū etiā copiae ac uarietatis certissimum signum dedit: eaq; cum nō amplissima uiderētur priuatis parietibus tecta, tamen domo & è paucorū coetu in lucē & frequentia educta, omnem omniū opinionē ipsa specie & nouitate & genere interpretandi docendiq; accuratissimo facile superabāt. Nā cū hac domestica laude multorū animos incredibi-

EPISLOLA DE OBITU

Quo pri-
mum tem-
pore coe-
perit prae-
legere.

li audiendi studio ad se conuertisset, & ad quintum Id. Ianuar. nondum recuperata ualetudine, nec confirmatis uiribus processisset in publicum: dici non potest, quo concursu, qua frequentia summorum, mediocrium, infirmorum, ipsius conspectus celebrabatur: quanta cum expectatione exorsus: quā attentē auditus sit: quam breui tempore plurimorum mentes occupauerat: qua fide, quo studio, qua auctoritate docuit. Nemo tam improbus est repertus, qui si minus sua uellet, tamen omnium causa putaret tam sanctum hominem, tāta pietatē & doctrinā praeeditum, authorem nostris studiis & adiutorem fuisse datum. Idquē ab uniuersis non opinione tacita, sed perspicua admiratiōe declarari uidebatur.

Eius aucto-
ritas
in docēdo

Sic enim eius non mens solum, uerum etiam nutus obseruabatur, ut unus existimaretur, qui uoce praetere, sententia moderari, auctoritate imperare reliquis deberet. Quid enim? parum ne auctoritatis in eo fuit, cuius uox quasi sacrosancta habebatur? à quo quicquid exhibat id ratum confirmatumquē uidebatur? aut ulla potest esse auctoritas, nisi cum alicui ipsius probitatis

probitatis et doctrinae causa fides adhibetur?
 aut non huic tantum tributum fidei, ut solus
 propè multis annis extiterit, cui de omnibus
 rebus cum maxima laude sit assensum? Habu- Doctrina
excellens
 it diuinus uir, sicuti te meminisse arbitror, cū
 permultas excellentium uirtutum expressas im-
 agines, tum ab hijs doctrinae & literarum
 fontibus profluxerat, ut si tam bonus uir non
 fuisset, quam illum fuisse omnes gaudemus, ta-
 men uel hac commendatione studij, ad summam
 peruenire existimationē potuisset. Sed ita om- Integri-
tas uite.
 ni integritatis laude cumulatus fuit, atq; ita
 propria quadam tectus innocentia sua, ut cum
 in uita quod reprehenderetur nemo posset no-
 tare, præceptionibus eius non obtemperare
 turpe putaretur. Hijs nonnullum momentum Senilis
prudētia.
 addidit senilis prudentia, & ex omni parte
 communitum ingenium, usus etiam plurimarum
 & maximarum rerum, qui cum omni æta-
 ti prudentiam affert, tum uerò senectuti orna- Prudentia
 mentum adiungit. In hoc nostro quantum effe-
 cerat, declarauit studium florentissimæ ci-
 uitatis Argentoratensis, à qua ita dignissi-
 mus est indicatus ecclesiæ procuratione pro-
 pter
 c. iij.

EPISTOLA DE OBITU

pter scientiam, ut idem habitus sit dignissimus senatu propter prudentiam. Hæc autem in illo omnia uultu, oculis, uoce, magis eminentia. Etsi enim per se ista auctoritatem non faciunt, cum illis tamen quæ dixi, afferunt aliquid dignitatis. *Vox* igitur grandis & canora cum orationis forma congruens, quæ plenis & sonantibus uerbis constabat: is oculorum obtutus, ea frontis & porrectio & contractio, ut quam alta mente præditus esset, facile appareret. Non me præterit residere aliquando in uultu mendacium, & oculis fingi probitat is significationem solere: Sed hominum non improborum ingenia, non fallacibus signis suarum effigiem cogitationum in uultu representant. Quibus igitur e rebus uniuersis auctoritas comparatur, eas eiusmodi in se habuit, ut si acruatim in eo non coiissent, tamen singulæ per se satis ad permouendum momenti habere uiderentur. Sed parum profuisset in docendo auctoritas, nisi liberior quædam admonendi obturgandiq; ratio accessisset. Quam licet facete in Gorgia irridet Socrates, tamen in hijs perditissimis temporibus

*Eius in
notandis
hominum
moribus
περί
δία.*

temporibus, tam multorū socordia & mollitie
 nisi adhibeatur, nec in uita integritas, nec in
 studijs constantia reperiri poterit. Hac ille
 medicina usus in sanandis nostris moribus,
 (Sed neq; tā immoderate ut ὁραὼν ὁρᾷ σοφί
 stæ, neq; tam lente & frigide quam solent
 nostri νεότονοι) primum amicos ipsorum pus
 dore, deinde inimicos & reluctātes, cū sanctissē
 mæ uitæ exēplo, tū seueriore obiurgatiōe in of
 ficio cōtinebat. Ad quod si hoc quoq; adiūge
 rē, quā frequēter in ipsa occupatiōe obeūdi mu
 neris sui omniū mentes & studia inflāmarit, po
 sito āte oculos cū graui querela Germaniæ ca
 su, commemoratis cladibus, quibus ecclesia ua
 stata, literæq; deletæ sūt, rē nimis peruulgatā
 attigerē, et modū fortasse epistolæ tā multa p
 sequēdo egrederer. Quare si de diligētia pauca Diligētia
 annōtauerō, satis uidebor dedisse significati
 onis, quantū damni ipsius morte pcepimus. In
 quo illud mihi primū difficultatis obijcitur du
 bitāti, utrū magis ornādus sit, quod ipse sēper
 ocupatus eē uoluit, an quod alios octosose sē nō
 pmissit. Vtrāq; laus præclara, & habuit utrā
 que plurimas cōmoditates. Nā si utile fuit a
 tali

EPISTOLA DE OBITU

- talimagistro erudiri, certè etiam optandum
fuit, ut id quam creberrimè fieret: & si quic-
quid excellit, eo magis eminet, quo sæpius usur-
petur: huius profecto diligentia qui præcla-
rissimarum rerum notitiam in aures nostras
inculcabat, cuius opera & assiduitate multa-
rum difficultatū molestia remouebantur, quæ
satis magnæ laudes reperiri possunt. Quo die
schola, si liceret, quo templum ipsius uoce car-
ruit? quando non multo amplius quam lege ei
præscriptum fuit, præstitit? Nos si quæ de-
tur à studiis intermissio, quam libenter amplex-
ctimur? is nec relaxationes ferebat, & in res-
petendo, moras grauiter reprehendebat. Me-
mini aliquando mihi eum referre, cum ex te
diceret audiuisse, si nihil agendo doctrina com-
parari posset, præstantissimos in omni litera-
rum genere futuros Anglos. Quam uocem
is quoque recte ut mihi uidebatur, nostrorum ho-
minum ingenia & mores animaduertens, usur-
pare solebat. Et cum tuam in eo prudentiam
ac uirtutem collaudans, qui notato uitio, à tuis
id moribus quam longissimè abesse uoluisti,
tum ipse hoc in nobis delicatum fastidium non
ferens

Ocium
Anglicum

DOCT. MART. BUCERI.

ferens, licet peregrinus & afflicta ualitudine,
 tamē nec nouitatis offensionem pertimescens,
 nec suarum uirium rationem habens, &
 uerbis acriter reprehendere, & exemplo ac-
 cusare nunquam destitit. Foeliciſſimus quidem
 in eo, quod omnes eius conatus, facta, consilia,
 cum per se fuerunt salutaria, tum præclaros
 semper exitus habuerunt. Quis enim eo hortā-
 te adeo dissolutus extitit, qui se ad ſeueriores
 morem nō reciperet? Cuius ille aures fabellis
 assuefactas & nugis, nō ad grauiora argo-
 ra traduxit? quem ludis, spectaculis, uolup-
 tatibus deditum cognouit, cui non illo oculo suo
 grauiſſimo, terrorem incussit? Itaq; dici non
 potest, quam celeriter hominum studia com-
 mouerat, & ab otio ad negotium, à ludis ad
 libros, à domesticis latebris ad publicas dis-
 ceptationes pertraxerat. Sed huius diuinæ
 charitatis & studij non diuturnum tempus fu-
 it. Si quidem triginta ferē dies, non amplius,
 in hoc curriculo uersatus erat, cum ecce tibi
 subito siue quod affectæ ualitudini non peper-
 cit, siue quod plus laboris sumpſit, quam fer-
 re potuit, in eundem paucis diebus morbum re-

Secundus
 Buceri
 morbus.

d. i.

labi

EPISLOLA DE OBITU

labitur, è quo se paululum recreauerat. Sed quemadmodum ad eundem scopulum bis allisa naui, grauius secundo quam primo ictu periclitatur: ita is antequam è superiore ualitudinis naufragio se planè collegisset, ad idem saxum reiectus, maiore periculo ac duriori conditione cum redintegrato morbo confligit. Nam primus morbus quamuis satis poenæ sumpsit de sanctissimo homine, qui omni morbo uacare debebat, tamen neq; tam crudelis fuit, ut penitus affligeret, neq; tam perpetuus, ut nullum respirandi locum daret. Hic uero terrior quam Phalaris, qui uno impetu totum corpus obruebat doloribus, sic autè assiduus, ut semper premeret, & cum aliquid faciendum colloquendi etiam potestatem eriperet. Hunc sedatè, ut omnia, tulit. Veruntamen angebatur impediri uoluntatem suam nostris studijs commodandi. Quorum tanto desiderio flagrabat, ut tam molestum esse morbi cruciatum diceret, quam quod eo cogeretur, nihil agendo contabescere. Ex quo illa eiusdem crebra uox clarissimo uiro digna, qua se optauit aut celeriter emori, aut utilem ecclesiæ fieri.

Sed

Sed quod postremo loco uoluit, id ei primum
 accidit. Quoniam ex hoc quoque morbo graui ^{Reditus}
 & diuturno cum coepisset paululum ad se re- ^{ad valetu-}
 dire, unâ cum uere aliquam quasi ualetudi- ^{dinem.}
 nem recuperauit: tamen eiusmodi, qualis ex
 tanto naufragio uix sane expetenda, uel
 diuturna fore uideretur. Sed ut nautæ quam-
 uis portum non conspiciant, tamen sedata
 tempestate in spem salutis ueniunt: ita is
 sublata morbi grauissima ui, benè de reliquo
 sperare & integram sibi polliceri ualetudi-
 nem coepit. Veruntamen in eadem ferè parte
 peccauit, qua hi de quibus dixi, nautæ. Et
 enim ut illorum animi procellis franguntur, se-
 renitate negligentes fiunt: ita is represso mor-
 bo, quasi neglexit ualetudinem, & totam cu-
 ram ac cogitationem defixit in eo, ut sui quam
 simillimus, id est occupatissimus esse uideretur.
 Et quidem certe constat nunquam illum esse
 uisum magis occupatum, quam illa æstate fuit.
 Cuius in ipso ardore (ut cætera nō attingam)
 cum magna nostra comitia haberentur, & ^{Aestina,}
 omnes cum priuati amici, publica uoce ma- ^{academiæ}
 gistratus, uniuerso cōcensu cuncti ad solennes ^{comitia:}

d.ij.

dispu

EPISLOLA DE OBITU

Bucerus
sine cere-
monia co-
optatus
in nume-
rū docto-
rū Theoa-
logie.

disputationes, non præsentia tantum sua, ues-
rum etiam opera, studio, & professione hones-
standas deposcerent: concessum est ei priuile-
gium totius Academiae maximo plausu (id
quod ante cum nemini) ut absq; ullo publico rite-
tu & usitata cerimonia, quoniam id postulas-
rat, inauguraretur. In eis autem ita se gessit,
ut cum primo comitiorum die ipse responderet,
secundo disputaret in maximis & grauissimis
controuersijs, nihil relinqueret, quod cuiusq;
animum posset aliqua dubitatione retardare.
Sed ut in peruulgatis artificijs solet esse inter
se artificum contentio, & peritissimo atq;
optimo plerumq; inuidetur: ita doctissimi uir-
ri laus in aliquo inuidiosorum numero effuge-
re reprehensionem non potuit. Fatale hoc ne-
scio quid est, ut Virtutis comes Inuidia sit, &
præstans atq; egregia doctrina semper habeat
obrectatorem. Auxit in hunc inuidiam no-
uitas, quæ multis sæpè claris hominibus obfuit
huic autem obfuisse nunquam, nisi eiusmodi fu-
issent quibuscum differebat, qui omnia docere,
nihil discere didicissent. Itaq; tametsi exaudi-
ta fuit ab omnibus summa cum admiratione

diuin

DOCT. MART. BUCERI.

diuini hominis uox & oratio, tantamq; ex eo
 sermone etiam inimicorum iudicio laudem ade-
 ptus erat, ut nihil unquam in nostra schola
 præclarius esse factum constaret, sparsæ sunt
 tamen in rus malcuolorum calumniæ, & sa-
 crificulorum aures istiusmodi uoculis oppletæ,
 quibus de nostri Buceri fama & ingenij &
 doctrinæ permultum detrahebatur: omnis uer-
 ro laus in eam partem conferretur, ut Iungus Iungus.
 quo cum ei certamen fuit, obruisse eum acumi-
 ne suo, & copiosissimis disputationibus, ac
 maxima scientia fregisse diceretur. Qui rus-
 mor ita hunc non mouit, ut aliquando in multis
 causis iratior: ita Iungum incendit, ut nunquã
 in ulla elatior esse uideretur. Cuius rei satis
 magnum nobis iudicium præbuit, cum (pri-
 usquam Oxonia Bucerus noster rediret, quo
 uisendi Petri Martyris causa profectus erat Petrus
 Martyr.
 commotus scilicet nonnulla gloriola & præ-
 dicatione suorum fratrum, interpretandi sibi
 docendiq; munus assumeret: in quo non fuit
 contentus quæ uidebantur afferre, famam quo-
 que Buceri ledere uoluit, & maxima corona
 idem in sanctissimum uirum conuicium effunde

EPISTOLA DE OBITU

re, quod uulgo per sacrificorum ora iactari
audierat. Hic homo lenissimus & patientissi-
mi stomachi, licet omnium cōtumelias & iur-
gia multos annos ferre didicisset, tamen a grē-
tulit ab inimico doctrinam suam in inuidiam
uocari. Nam cætera ad ea assuefactus sic per-
petuo ferebat, ut uita potius quàm oratione
refellenda existimaret. In literis si quid res-
prehēderetur, id sibi quouis modo palam præ-
standum arbitraretur. Quapropter & as-
pud nos multa publicè cum assensione omnium
honorum, & de eadem re priuatim ad uos.

Compara-
tio Iungi
& Buccer-
ri.

Sed tuo maxime aduentu, utriusq; hominis in-
genium perspectum fuit. Nam cum ambo co-
ram te sisterentur, & alterius summa gra-
uitas, singularis prudentia, excellens in omni
genere doctrinæ probaretur: alterius cachin-
ni & puerilis sermo uehementer tibi displi-
cerent: ita uterq; à te discessit, ut noster Bu-
cerius honorifice tractatus, Iungus ignomia
notatus uideretur. Quod quāuis ei acci-
disse ipsius causa nollem, præsertim cum &
ingenio & lingua ualeat, & multa commode
faciat: tamen sic omnes existimabant eam pœ-
nam

nam

nam homini fastidiosè arrogantì debitā fuisse.
 Sed quā tu pro summa humanitate tua, & illa
 qua omnibus præstas, moderatiōe animi nō in
 fluxisses, nisi & is se nimium pueriliter gessis-
 set, & tu lædi præstantissimi uiri famā ac no-
 men moleste tulisses. Itaque sapientiæ fuit,
 quod tantum crimen non es passus supplicio
 carere: moderationis, quod diuturnum esse
 nolebis: humanitatis, quod quaecumq; fuit, id
 te inuitum statuere uidebamus: ut si nunc,
 quod nonnulli criminantur, durius cum eo ag-
 gatur, id sibi sua temeritate acciuisse, non uos
 uestra seueritate imposuisse putandum sit. Sed
 redeo ad nostrum, qui præclarissimis iactis
 fundamentis eius controuersiae, & omnibus
 quæ in eam pertinerent conquisitis rationi-
 bus, ita uno libro sententiam suam complexus
 est, ut uestro iudicio, quibus statuendi potestas
 fuit, nihil plenius perfectius q̃ dici aut scribi ui-
 deretur. Quapropter cum minimè ferendum
 putaretis à sedato docendi munere hominem
 moderatissimū ad turgia & lites auocari, re-
 pressa aduersarij contentione, reliquū ei tēpus
 liberū & uacū ad cætera studia reliquistis.

Liber Bu-
 ceri con-
 tra asser-
 tionem
 Iungi.

In

EPISTOLA DE OBITU

Aduersa
riorum
maximū
nitium.

In quo per gratiū ei fecistis, homini cū ab omni
litigioso congressu alienissimo, tum in ipso ara
dore aduersariorum & disputationis aestu,
sedatissimo. Quæ res eo maiorem illi laudem
afferebat, quo in meliori causa iustius commo
ueri incendiq; iracundia poterat: eo foediorē
maculam inussit aduersarijs, quo in rebus sæ
pè leuiculus, aliquando etiam apertissimè fals
sis uociferari, & clamores profundere impu
dentissimè consuerunt. Sed hunc morem hic no
ster non conuitijs incessans, sed uerbis deplos
rans, à se quam longissimè remouerat, & ut
ab omni liberorum colloquio ac christianorum
disputationibus abessent, magis operè & frequē
ter optare solebat. Siquidem hanc unam dice
bat præcipuam pestem aduersariorum animos
& studia occupare, quæ usq; eo sensus omnes
uerborum temeritate obrueret, & mentis ac
rationis lumen offunderet, ut cum in profun
dissimis erroribus demersi iacerent, tamen se
ueritatem manibus tenere, & in sinu conditā
habere arbitrarentur. Verissimè quidem ut
mihi uidetur, senties, cum ad perspicendum
quid in quaq; re uerum sit, nihil pacato trans
quilloq;

DOCT. MART. BUCERI.

tranquilloq; animo accommodatius, nihil irato & incenso magis aduersarium esse queat. Nam ex eo fit, ut dum aduersarij cum clamore & impetu & conuitio, sæpè etiam ferro, flamma, cruce, ueterem ut aiunt, possessionem & maiorum ius tueri ac retinere uolunt, ardore animorum & præcipiti quodam studio ad inanitatem & inscitiam deuoluatur, sæpè etiam turpitudinē christiano homine indignā. Multa solebat noster Bucerius huius rei exempla proferre. Sed ego ex omnibus unum attingam, quod et propter rei ipsius nouitatē, et eius quem nominabat auctoritatem, mirabile uideatur necesse est. Cuius enim iracundia est, sic disputando efferuescere, ut prius in manibus, quam in uultu perturbationis notæ deprehendantur? Aut quem tu hominem existimes, qui cum amplissimi muneris procuratorionem sustineat, & regiae Maiestatis legatus ad publicum totius penè Europæ consuetum consiliūq; mittatur, non animi moderationem, sapientis consilij gubernatricem, sed alterius partis odio inflammatam contentionem adferat. Hunc ego nominarem, nisi ita

Stephanus Gardinerus quondam Wintonie episcopus.

c. i.

omni-

EPISTOLA DE OBITU

omnibus esset notus, ut nullus ferè nunc sermo in circulis uersetur, nisi quomodo ille se gesserit & gerat. Sed retulit mihi noster Bucerus, cum in Ratisponensi consilio, quo is mandato Regio profectus erat, permulta à grauissimis uiris sapientissime agitata & acutissime disputata essent, hunc præ cæteris omnibus (tamen si ad eum conuētum aliquot præterea satis graues inimicitias secum attulisset) sic furia quadam percitum fuisse, ut mente uix consisteret. Sic autem secum & cum Alesio rixari, atq; ita conuitio incallescere, ut in dextra eius manu, inter pollicem et indicē, id quod

Portentū Bucerus in nemine se dixit unquam animaduertisse, uena quædam intumescens, tam celeri & perspicuo motu palpitaret, ut omnes qui illum aspexerant, ad pugnandum quam ad disputandum, ad arma quam ad consilium paratiorē uenisse dicerent. Quod si idem semota iracundiā, uel ipse per se considerare, uel ab alijs audire uoluisset, quid inter παῖδες et παῖδες interesset, nam de hijs sermo fuit, neque tum ulla extitisset inter eos acris concertatio & conuittiorum, quibus postea san-

Et is

DOCT. MART. BUCERI.

Atissimum hominem concidit, occasio fuisset
 sublata. De quibus nihil dicam, nisi me ma-
 gnoperè dubitare, utrum Bucerus sanctior,
 moderatior, patientior fuerit, qui tot fal-
 sis criminibus commotus non est, an ille im-
 pudenter, qui non est ueritus in totius orbis
 oculis manifestissimum mendacium defigere.
 Nam profecto si unquam nostris temporibus
 in ullo continentia fuit, in Bucero fuit, quem
 is libidinosum senem in conuictatore libello uo-
 cat, nos temperantissimum & moderatissi-
 mum hominem, sanctissimum uirum cognoui-
 mus, cuiusque uitam cum contemplaremur, do-
 ctrinam uirtutis assequi, uerba cum audire-
 mus, ueritatis uocem in auribus nostris
 insonantem percipere solebamus. Quo us-
 tinam nobis licuisset diutius perfrui. Non
 uerendum sanè fuisset, ne pro temperan-
 tia uoluptates, pro mansuetudine iurgia,
 pro moderatis moribus, iratos & trucu-
 lentos animos abstulissemus. Sed nunc si-
 ue nostro, siue suo sublatus uitio est, quod
 uel nos ad imitandum tardiores eramus, uel
 is ad docendum laboriosior & promptior,
 e.ij. reuoc

EPISLOLA DE OBITU

reuocare certè non possumus: pro uirtute tam
men eius singulari optare licet, ut aliquid à stu-
dijs temporis scunxisset, atq; ad uires & uas-
letudinem contulisset. Quod si uoluisset face-
re, neq; illum tam inopinata mors, nec nos tam
inexpectatus dolor attigisset.

Immode-
ratus Bu-
ceri labor
in studijs.

Sed hoc semper in summi uiri laudibus uitium
fuit, quod se immoderatus maluit laboribus
frangere, quàm ullum momentum perdendo,
sua salutè & nostræ utilitati consulere. Nam
quid commemorem huius prætergressi hyemis
labores? quid nocturnas uigilias? quid ma-
tutinas excubias? quid perpetuas commenta-
tiones? cum uno tempore pluribus operibus
satisfacere uellet, cum idem & publicè nos do-
ceret, & domi regnum Christi literis manda-
ret. Qui liber si cætera non essent quod eius à
nobis discessu multa desideret, satis causæ ha-
bere debet, cur grauitè mœreamus. Contine-
bat enim absolutissimam & perfectissimam to-
tius Christianæ doctrinæ effigiem, non co-
loribus expressam, sed lineamentis informa-
tam, sed qui pulcherrima specie prodisset, si
eius migratio conatum non impediisset. Vni-
uersum

Liber Bu-
ceri de re-
gno Chri-
sti.

DOCT. MART. BVCERI.

uersum de omnibus rebus proposuerat sibi enu-
dire hominum cœtum, & in totum orbem di-
uulgare doctrinam iudicij & opinionis suæ:
quod etiam antè prouocatus aliorum calumnijs
fecerat, neq; apud nos destitit, licet afflicta
ualetudine, fractisq; uiribus idem usq; ad ex-
tremum spiritum facere. Quando enim illum
uel ingrauescens senectus, uel temporum diffi-
cultas, uel obrectatorum conuitia, uel debili-
tas, uel morbus retardare ac reprimere potu-
erunt, quo minus omnes uias quibus ecclesiæ
orbitati succurri posset, experiretur? Quis il-
lum adiuuit unquam, qui otiosum offendit? Quis
conuenit, qui nō melior uir discessit? Ipsa præ-
dia & cœnæ sanctissimis colloquijs, eruditissi-
mis disputationibus sermonibusq; referta.
In hac ille constantia & perpetuitate studij,
cum aduersante ualetudine perseueraret, cūq;
nec amicorum consilijs, nec fidissimæ coniugis
crebræ hortationi parere uellet, & homo oc-
cupatissima mente atq; ardore incredibili per-
petuo aliquid agendi ualetudinē contemneret,
cui nostram utilitatem semper anteposuit. Idē
bus Februar. in eum morbum incidit, qui mor-

Tertius
morbus
qui finem
uite attu-
lit.

c. liij.

tem

EPISTOLA DE OBITU

tem quam secum annum tam amplius circum-
tulrat, paucis post diebus attulit: & quæ ali-
quot post annis maturiore ætate obrepisset, ni-
si in operibus nimium festinans & properans,
antè in medio spacio defatigatus corruisset,
quam cursum sibi propositum conficere potuis-
set. Graue nobis omnibus spectaculum, do-
mesticis uero suis etiam luctuosum, cum summa
totius corporis debilitate, eneruatis membris,
afflicto uentriculo, ita perpetuo singultu cru-
ciaretur, ut ægrè cuiusquã congressum collo-
quiũq; ferret. Non quod uel de humanitate er-
ga nos, uel pietate erga omnes aliquid esset di-
minutum, sed sensit præclarus uir & omni se-
culorum memoria dignus, sensit extremum sibi
diem imminere. Itaq; non iam cum alijs, quos
omnes scientia uincebat, sed secum ipse loqui ac
meditari coepit. Memini cum M. Ioannes
Bradfordus sanctus adolescens & huic no-
stro charissimus, singulari quodam commemo-
rationis genere usus esset, & Christi seruato-
ris ac domini nostri promissa explicaret, hor-
tareturq; ut qui uir esset cogitaret, quid docuis-
set, qua sæper constãtia, qua fide, qua pietate
usus

Taciturnitas in morbo qualis.

Bradfordus.

DOCT. MART. BUCERI.

usus esset, & ut tū precipue cū maxime urgere
tur, totā mentē, cogitationē, curā in deū con-
ijceret, esse unū qui nobis nostra peccata pra-
stitit, qui à tenebris ad lucem, à desperatione
ad spem, à morte ad uitam reuocavit: memini
inquam paulo cōmotiorem esse factum, & ut
uidebatur iracundius respondere, se nolle mē-
tem ab ea cogitatione in qua esset, cuiusquam
sermone uel cohortatione distrabi: observa-
ri oculis Christum crucifixum, habitare deū
in corde, nihil meditari nisi cœlum, nisi cele-
stem ab hoc corpore discessionem. Idque tum
multo magis confirmavit, cum medicorum
hortatu iussus cibum capere, negavit se id fa-
cturum, quod aliud uitæ genus meditaretur.
Sed cum illi instarent, ut cogitaret non sibi se,
sed multorum utilitati esse natum: geramus igi-
tur morem inquit. Ita summus & sanctissi-
mus uir cum se intueretur, mori maluit quam
uiuere, quod eam quam expectabat, quam qua-
fruebatur uitam, beatiorē cognosceret: ad
nos cum respiceret, uitam poscebat, motus
scilicet incredibili charitate, qua omnes san-
ctos & Christi ecclesiam complectebatur.

Vita huius
ius cōtem-
ptio.

Charitas
erga eccle-
siam
Christi.

Quoties

EPISTOLA DE OBITU

Quoties ego illum audiui deplorantem Germaniæ uastitatem, idq; grauissimis uerbis, cū
 cœlum contemplans, à Deo opt. max. precaretur, ut & suæ gentis eum misericordia caperet,
 & non pateretur Angliam in ea uitia dilabi, quæ iampridem Germaniæ cladem attulissent.
 Vereri se quòd in tanto ardore multorum cognoscendi dei & restaurandæ ecclesiæ
 cum disciplina deesset, qua improbi castigarentur, & ordo in ministerio retineretur,
 non posse diu bonos eorum conatus progredi. Hac ille sæpe quidem, sed tum uehementissime,
 cum extremo balitu ecclesiam hanc nostrā quasi filiam complexus pius pater, Regiæ
 Maiestati atq; omnibus bonis commendauit, optauitq; nobis audientibus, ut quæ ad Regiam
 Maiestatem de disciplina ecclesiæ scripserat, locum et sedem in hoc florentissimo regno,
 & sine controuersia Dei domicilio, reperirent. Sperare se si id foret, nullā huic Reip.
 calamitatem, nullam deformitatem euentre posse: & timere ni foret, ne non tam paucorum
 studio restaurandæ ecclesiæ Deus placari, quam multorum improbitate et luxuria irri-

Liber Bu
 ceri de dis
 ciplina
 ecclesiæ.

irritari uelit. Atq; hæc eius charitas erga
 uniuersos. Suae constantiae testes edidit breues
 sententias, quas ut commodum ei uidebatur,
 ad amicorum mentes confirmandas, & bona
 piaq; de se opinione imbuendas, proferebat. Ve-
 luti cum Bradfordus, de quo ante mentionem
 feci, concionatum iret, seq; dixit uelle in pre-
 cibus eius meminisse, collachrymans: Ne in-
 quit, abijcias me domine in tempore senectu-
 tis meae, cum defecerit uirtus mea: tum addi-
 dit, Castiget fortiter, abijciet autem nunquam,
 nunquam abijciet. Raro quidem ille loqueba-
 tur, quod tota mente in deum defixus erat, &
 grè etiam patiebatur alterius uocem: attamen
 ne tacendo stuporem nobis afferret, ali-
 quando paucissimis uerbis, sed suauissimis &
 plenissimis consolationis, utebatur. Quemad-
 modum cum admoneretur, ut se armaret con-
 tra periculosissimum tempus, & cōtra diaboli
 impetum obfirmaret, qui tum maximam ei co-
 naretur molestiam exhibere: Nihil habeo, in-
 quit, cum diabolo commune: in Christo solum
 modo sum. Et, Absit, absit, ut nunc consola-
 tiones dulcissimas non experirer. Iam illud

Constātia
 Buceri.

f.i.

mibi

EPISTOLA DE OBITU

Defectus
lunæ.

mihi prætermittendum non uidetur, quod me-
dicis ac reliquis eius amicis metuentibus, ne
deficiente luna, vires quoque ipsum deficerent,
et morbi vi opprimeretur: cum postridie pau-
lulum recreatus uideretur esse uegetior, atque
ad eum pro suo more uenisset Bradfordus, et
medicorum timorem, sollicitudinem amicorum,
ex eo lunæ defectu ac cœli perturbatione ex-
plicasset, porrexisset dicitur tres digitos, et
oculis in illud sempiternum cœlum elatis: Ille,
ille inquit, regit et moderatur omnia.

Patientia
in morbo.

Qua autem patientia, qua magnitudine animi
fuit, cum continuis acerrimisque doloribus
ureretur, omnes qui uerum fateri uolunt, com-
memorare possunt: nos qui cum eo magis assi-
dui eramus, tale mansuetudinis et tolerantie
spectaculum perpetuum uidimus, quale ut cre-
bro uideamus optandum est, et uerendum ne
nūquam post hac simile uisuri sumus. Nullum
auditum fuit eius lachrymabile uerbum, nulla
querela ualetudinis, nulla uox significatrix
doloris. Ita constanter et moderate perpe-
tui cruciatus immanitatem pertulit. Vitæ

Mors.

simillima mors, quam si noris, quomodo sit
mortuus

mortuus nescire nō potes. Timidē mori nequit,
 qui uiriliter ægrotat: nec inuitus discedit, quī
 abesse cupit: nec cui mors optabilis est, ei uita
 potest esse suauis. Sic uixit, ut nemo melius:
 ita est mortuus, ut nemo beatius: sic ægrotas-
 uit, ut nemo dolentem uideret: sic demigravit,
 ut nemo morientem cerneret. Dignissimus ta-
 li & uita & morte, quarum altera gloriosorū
 laborum plena, altera omni sensu uacua fuit.
 Etenim sic uitam cum morte commutauit, ut
 ipse sua sponte quasi efflare animam, non mor-
 tis uolentia extortam, dimittere uideretur.
 Vulnus attigi quod fecit dolorem, sed ita ut
 causas quoq; possis uidere cur fecerit. Nunc
 de luctu dicam, in quo si nos soli fuimus feren-
 dum, sin cum multis, lætandū etiam præstantis-
 simi uiri funus à multis esse deploratum. Sed
 quomodo, qua frequentia, quo genere, à
 quibus, id quoq; dicendum uidetur. Primum
 qui potuit abesse moeror ab eius funere, cum
 quo exquisitissima doctrina in tumulum illata
 est? aut quomodo deesse sepulturæ honor, in cu-
 ius laudē omnes erant honores effundendi? Sē-
 per hoc usitatum apud omnes gētes, ut in clarorū
 f.ij. rum

Celebri-
 tas in fu-
 nere.

EPISTOLA DE OBITU

Omnium
erga Bu-
ceri mor-
tuum be-
nevolen-
tia.

rum uirorum funeribus omnis celebritas qua-
reretur : adessent amici qui exequijs darent
operam : conuocarentur uicini, qui amicorum
studium adiuuarent : ciues euocarentur, ut
frequentia & comitatu funus cohonestarent :
pompa in sepultura, quæ nec uulgaris, nec tem-
poris causa constituta, sed & singularis &
iure tributa esset. In huius diuini hominis se-
pultura tantus est concursus omnium factus,
tanta frequentia stipatum funus, is comitas
tus omnium generum, ætatis, ordinis, ut uicini
non accersiti, sed sua sponte parati : ciues
non aliena uoce euocati, sed per se effusi : ho-
nores non quæsi, sed allati, non flagitati, sed
condonati esse uiderentur. Neque tamen des-
fuit amicorum uoluntas, & magistratuum dis-
ligentia, ut amplissimus uir amplissime supre-
mo die suo efferretur. Siquidem à Procancel-
lario mandatū, à præconibus edictum, ut om-
nia collegia adessent, in funere eum honorem
mortuo tributuri, qui esset tantæ præstantiæ
& uirtutis memoria dignus : ut quoniam is
semper nostram utilitatem pluris fecisset quā
ualetudinem suam, & plurimis maximisq; or-
namentis

namque Academia nostram affecisset, hac una in re, cum in alia non possent, quā maximæ ei gratiæ haberentur. Hoc ita gratum omnibus fuit, ut tamen non inexpectatum neque novum. Ut autem esset ea celebritas quæ dece-
ret, primum diem sepulturæ selegerunt, quo maximè populus uacaret: deinde locum eius-
modi, qui et frequentia celeberrimus esset, et ipsa specie atque forma nostrorum templorum augustissimus: horam et à reliquis negotiis uacuam, et huic functioni accommodatam.

Eam cum instare campana significaret, ita subito cunctæ se familiæ cicerunt, tantaque concursatio fuit muliercularum et puerorum, tam frequens uirorum coetus, ut omnis illa uia quæ est ab eius domo usque ad templum Mariæ, quo funus ducebatur, omnibus ex partibus obsita oppletaque teneretur: tanta autem singulo-
rum admiratio fuit, cum propter exquisitos in eius funere honores, tum propter incredibi-
lem oppidanorum frequentiam, uno in loco, uno tempore collectam, ut et noster luctus auge-
retur, quorum calamitatis tot essent spectato-
res, et illi misericordia commouerentur, quod

EPISTOLA DE OBITU

eam lugēdi causam haberemus. Inde uero perpetuum per agmen funus ad templum diductum est, cum quo tanta est ingressa multitudo, tanto concursu & iactatione, ut celerrime uniuersum compleretur, maximaq; pars coacta sit in ipso uestibulo & aditu templi consistere: ita ut ipse populus quasi ualuarum loco ad excludendum introeuntes oppositus esse uideretur. Hic quasi laudis prænunciij ualuis ipsis affixi uersus, & numero & uarietate & elegantia conspiciendi. Horum numerosā prædicationem, posito funere, præclara oratione subsequutus est noster Haddonus, quæ diuini hominis desiderium sic refrebat, ut multorum lachrymas, per omnium ora peragrantiem mœstitiam cerneret. Eam quod melius ex ipsius scripto, quam ex meis literis cognosci potest, eisdem uerbis quibus ad me aliquot dies post per scriptam misit, interposui.

Epitaphia

D. Gualteri Haddoni oratio.

G. Haddo
hi oratio. **M**Ultæ fortassis auribus; nulla potest maior cōtra terrores mortis disciplina percipi, quā hoc ipso præ sēte funere luctuosissimo quidem

DOCT. MART. BUCERI.

quidem illo & arumnosissimo, sed tamen ad
communem naturæ nostræ fragilitatem ponde-
rādā aptissimo. Charissimi patres & fratres,
patrem nostrum & fratrem, excellentissimum
doctorem D. M. Bucerum cognouistis uiuum
intuemini mortuum, uidistis hominem, cadauer
cernitis, audistis Theologum præstantissim-
um, truncum sine sensu contemplamini, ui-
uus magister erat ad uitam Bucerus, idem
mortuus præceptor sit ad mortem: uiuens
& spirans assidue nos erudiebat ex ecclesiarū
et scholarum pulpitis Bucerus, nunc mortuus
clamat ex pheretra, inuocat ex fasciis, quid
clamat? quid docet? quod ferè nunquam memi-
nisse possumus, cum tamen semper in animo in-
berere debeat: Exuendam hanc mortalem
uitam, induendam immortalem: deponen-
dum præsens et laboriosum tabernaculum,
ut sumatur ad æternitatem perpurgatum
corpus: Deniq; exeundum ex hoc seculo,
ut transferamur in aliud: migrandum
ab hominibus, ut iungamur Deo. Quæ
si nobis omnia debent omnibus funeribus
occurrere, singularis animaduersio
in hoc

EPISTOLA DE OBITU

in hoc diuinissimo præceptore nostro M. Bucero esse debet. Deus enim naturam eius omnibus doctrinarum luminibus & uirtutum ita compleuerat, ut unus nostra ætate dignissimus immortalitate uideri posset: recidit tamen ad cineres, ut surgeret ad coronam, & corpore correpsit in terram, ut spiritu subuolaret in cælum. Nos igitur, nos fratres & uehementer quidem allaborare decet, ut excellentissimi præceptoris nostri uitam imitemur, mortem expectemus, subeamus labores, consectemur præmia, toleremus contumelias, ascendamus ad gloriam. Hijs itineribus præceptor noster antegressus est, eisdem uis erit nobis subsequendum. Quam in re certiores ut cursum tenere possemus, utinam tempus & ualetudo mea ferrent, ut hunc uobis eximium uirum particulatim, & omnibus membris expingerem. Sed non licet. Semimortuus enim de mortuo loquor, de familiari, familiaris, amicus de amicissimo. Quapropter et morbus diligentiam impedit, et familiaritas minuit auctoritatem, et amicitia uix aliquid conari sinit. Magnum enim et plane incredibile præceptoris nostri

morte

morte dolorem accepi, neq; dubito quin omnes
 acceperitis, quibuscumq; uera dei religio et
 uitæ honestas curæ est. Non enim unus erat
 ex doctoribus plebeis, sed singularis ex om-
 nibus Theologiæ principibus, non quem multa
 laudare, sed quem omnes admirari, non
 quem omnes amici expeterent, sed quem uni-
 uersi inimici reformidarent, non ad quosdam
 Christianos, sed ad totum Christum, non
 ad certos homines, sed omne humanum ge-
 nus adiuuandum natus et procreatus. Mul-
 tum uideor dicere, tamen cum immensitatem
 eius bonitatis et doctrinæ animo colligo, su-
 perat eius doctrina meam orationem, uirtus
 etiam cogitationem. Sed de uita non loquar,
 quam licet propius aspicere poteram, propter
 meam interiorem cum eo consuetudinem, tamē
 nimis mihi longum esset, et amicus frustra lau-
 darem, quod nemo unquam ausus est inimicus
 reprehendere. De literis hoc unum summa-
 tim ponam: Quæ in alijs singula singulis, ea
 in uno pariter uniuersa concidisse. Augustini
 fuit in illo acumen, Hieronymi linguarum uar-
 rietas et doctrina, disciplina Cypriani, Am-
 brosi

Buceri
 doctrina.

EPISTOLA DE OBITU

brosiij authoritas, Origenis scientia, Chryso-
 stomi in docendo perspicuitas, Bernardi in-
 tegrilas in uita: uel hæc in illis priscis eccle-
 siarum heroibus uberiora si fuerint (uti fu-
 isse confiteor) tamen particulas ex omni-
 bus excellentissimas noster Bucerus tanto
 studio arripuit, tot ornamentis perpoliuit,
 ut si non unus cum omnibus, tamen separatim
 cum singulis comparari possit: aut in illo au-
 gusto ueterum choro si non præsideat, in ho-
 minibus nostri seculi, omnibus ex partibus
 inter alios emineat. Sed infinitas eius lau-
 des oratione non sequar, ad quas pauci, aut ne
 pauci quidem peruenire possunt, imitationem
 eius uitæ ac fidei uobis iterum atq; iterum di-
 ligentissime commendo, ad quos omnes se quan-
 tum possunt, conformare debent. Quam ad-
 rem si uita Buceris magnum momentum at-
 tulit, mors certè maius afferre debet, qui
 præsens & domesticus testis ante oculos iac-
 cet, præsentis uitæ occidentis, & futuræ na-
 scentis. Bucerus si solus testis est, ne cu-
 retis: si maximus contemnite. Sed pro-
 phetæ mortui sunt, & apostoli magnis &

im-

DOCT. MART. BUCERI.

immensis coetibus, si multitudo spectatur, si
 dignitas Dominus noster Iesus de gloria di-
 uina seipse depressit, ut non solum mortem,
 sed eam infamem & tetram oppeteret, ut pri-
 mum communis mortis, deinde etiam æternæ
 uitæ in illo exemplum cerneremus. Primus
 igitur ad Christum respectus est, quem Pau-
 lus primitias mortuorum uocat, quoniam pri-
 mus uiam ex morte ad uitam nobis commu-
 niuit. Secundus ad Apostolorum & marty-
 rum cateruas, quos Dominus noster Iesus
 Christus ex horum corporum gurgustijs,
 ad æternam perpetuæ fœlicitatis domum
 ijsdem itineribus euocauit. Tertius in hoc
 ipso defigatur Doctor Martinus Bucerus,
 quem ad Apostolorum ordinem aggregare
 possumus. Cum enim illorum in uita fidem &
 doctrinam sequutus sit, non dubito, quin glo-
 riam in morte sit assequutus. Hijs igitur
 exemplis ita nosipsum instruamus, & tam
 altè mentes nostras exaggeremus, sem-
 per ut sursum sint: tum enim fidentibus ani-
 mis, cum opus erit, ad mortem gradiemur,
 g. ij.

EPISTOLA DE OBITU

et ad illam hereditatem perueniemus, quam Deus communis noster clementissimus pater, propter Iesum Christum omnibus reseruat, qui sinceris moribus et uera fide ad illum confugiunt.

Hæc cum ille depressa ac lamentabili uoce et uultu tristiore dixisset, mirifica omnia prædicta omnium animos occupauerat. Quid multa? Quas laudes D. Haddonius ex inferiori loco et ad nostros et ante humationem mortuo tribuerat, easdem ex superiori loco iustis persolutis humatoque corpore, persequutus est D. Parkerus singulari orationis uarietate, maxima totius populi admiratione.

Doctor
Parkerus

Atque ille non solum eas sibi partes sumpsit ornandi ac defendendi nostri Buceri, quas paulo ante D. Haddoni præoccupauerat oratio, uerum etiam et gratulandi et lugendi modum rationemque præscripsit. Cuius neque necesse mihi erit singulos locos attingere, neque si id quidem maxime uellem, commodè in hoc loco facere possem: omnino ut præteream, cum ipsius singularis diligentia, tum amor erga Bucerum eximius, coegerunt: quorum al-
tero

DOCT. MART. BUCERI.

tero perfecit, ut omnia si persequerer deforme eius scripta, non ad aliorum aures transmittere uiderer: altero & nobis detraxit solitudinem, qui nostras uires contemnebamus, & ceterorum studia ac uoluntates adiunxit, qui uniuersum illius decursum orationis cupiunt cognoscere. Vnum tamen praetermittere nullo modo possum: cuius recordatio propter utilitatem praeeptionis semper debet in animis nostris inherere: & in quo non maior putabatur uis ad reprimendas (quanquam hoc studiosè faciebat) quam ad prouocandas & extorquendas lacrymas inesse.

Etenim proposita primum foelicitate nostri Buceri, & collaudato sanctorum coetu, enumeratis praemijs quibus uita integerrimè aeterna solet affici, uetuit nos sanctissimi uiri mortem lugere: siquidem praecclare cum eo esse actum, qui laboriosissima uita perfunctus, & plurimis deuoratis molestijs, tanquam è fluctibus in portum, è turba & colluione hominum, in sempiternam pacem & coetum sanctorum receptus sit. Rursus commemoratis poenis quas impiorum hominum & non obedi-

Buceri
in morte
foelicitas

g.ij.

tium

EPISTOLA DE OBITU

Nostra
tarditas.

Bucerus
Archite-
ctus do-
mus Dei.

neborac
goi.

Papiste.

tium sceleribus infligit Deus, nostraque ante
oculos posita tarditate, qui tam salutarem
nuntium negligenter complexi sumus, quo-
rumque est dissolutissimis moribus sit ereptus ad
consequentis grauiorem poenam temporis,
iustissimam esse oblatam dixit moerendi la-
chrymandique causam: eamque si delabi pate-
remur, ac non omni mente & sensibus ad lu-
dum, lachrymas, suspiria, gemitus, con-
uerteremur, fore ut obduratos nostros ani-
mos non ferens Deus, licet iampridem ex hu-
ius morte magna ruina quatesecisset, multo
tamen posthac atrocioribus supplicijs sit ex-
cruciaturus. Constitisse uidelicet eum quasi
præcipuum quendam inter nos architectum, qui
diem, qui horam nullam intermitteret aliquid
semper comportandi, quod ad domum Dei æ-
dificandam uideretur esse idoneum: nos, nos
Cantabrigienses partim temporibus assenti-
entes, ad idem opus deuolutos esse, uix tamen
ad unum lapidem porrigendū manū admouere:
partim inuidia, cæcitate, & ueteribus superstiti-
tionis fecibus oppressos motus ciere, uim para-
re qua fundamenta subruere, tecta & paries

tes

DOCT. MART. BUCERI.

tes deijcere possimus. Itaq; alterius partis simulatam industriam, odium alterius infinitum diutius ferre Deum non potuisse: ac propterea hanc nobis poenam sceleris si perseueremus, sin reuertamur & doleamus, medicinam erroris adhibuisse. Atq; ita uniuerso hoc loco in Buceri foelicitate gratulationis, in nostra miseria luctus et lacrymarum copiose, sane & accurate explicato: de praestantissimae uirtutis et incomparabilis doctrinae laudibus multa adiecit, quarum aliquae partes à me paulo superius tactae, ab eo fusissime pertractatae erant: quarumq; ego umbram et speciem paucis uerbis sequutus sum, is eminētem et expressam effigiem dicendo erat assequutus. Quam orationem, quod breui speramus in uulgus exituram, optamus etiam ut eorum manibus teratur, qui diuinis Buceri nostri laudibus fauent. Nam ex ea non solum afficientur uoluptate, cum in mentem redierit sanctissimae coniunctionis recordatio, uerum etiam multo magis laetitia efferetur, cum eius integerrimos mores, uitae exemplū innocentissime, auctoritatis, diligentiae, frugalitatis, modestiae, continētia, omnis deniq;

EPISTOLA DE OBITU

deniq; uirtutis imaginem oculis suis proposita
tam uideant. Nam de inuidis non laboramus,
quos cum nihil ita exedit, ut alienæ uirtutis
prædicatio: eis nec iucunda memoria, nec gra-
ta præstantissimi uiri imitatio esse potest. Sed
de Parkero satis, cuius eruditam uocem malo
te & reliquos ex ipsius scriptis percipere,
quam me referente cognoscere. Is igitur cum
perorauisset, discessum est, & reliqua celebri-
tas in posterum diem dilata. Quo die cum de
more sacra peracta essent, nec satis magnæ
optimo & sanctissimo uiro laudes tribui potus-
isse uiderentur, qui omnium studia et conatus
exquirendarum laudum uirtute superaret:
rogatus est D. Redmannus, ut quoniam au-
thoritate & existimatione reliquis præire ui-
deretur, uellet sibi eum locum sumere, et pro
concione aliquid de clarissimo uiro loqui.
Quod cum is se facturum libenter recepisset,
sic processit, tanquam à quo populus aliquid
egregium pro ipsius pietate erga bonos expe-
ctaret. Neq; is omnino in eo plebis opinionem fe-
fellit. Siquidem ex eius oratione creuisse etiã
uidebatur existimatio et gloria nostri Buceri.

Quæ

Doctor
Redmã-
nus.

Quæ quanquam uberrimam in se laudis se-
 getem continebat, ita ut unam aliquam eius
 particulam ornanti, deesse oratio non posset,
 tamen eo magis tum ipsius uirtuti gratulaba-
 mur, quod ne is quidem, cuius interdum actio-
 nibus repugnabat, & à quo dissentire putar-
 batur, ullius rei uituperandæ aut calumnian-
 dæ materiem reperire poterat. Quapropter
 si hominū opiniones & iudicia spectes, florem
 attulit & speciem ornamenti superiorum
 oratio, huius uero etiam defensionem. Nam
 quæ à ueteribus amicis & omni studio con-
 iunctissimis proficiscuntur, gratiæ nonnun-
 quam & beneuolentiæ concedi putantur :
 Sed cui repugnes, ab eo prædicari & ornari,
 id uel singularis in teipso uirtutis indicium
 habet, quæ omnem reprehensionem effugit :
 uel laudatoris probos mores significat, qui
 paucarum rerum dissentione semota, reli-
 quas non solet debita commendatione frau-
 dare. Vtrumuis ut fuerit, equidem præ-
 clare nobiscum agitur, & cum Bucerum in os-
 culis gerimus, cui nihil uituperationis loco ob-
 ieci potuit, tum D. Redmanni probitati gra-
 tulamur,

Defensio
 Buceri.

EPISTOLA DE OBITU

tulamur, qui è nonnulla inter ipsos de arduis rebus discordia, iniuste eum lædendi occasionem noluit arripere. Nam hac mente, ut uidebatur, prodiens, tot laudibus nostrum Bucerum conuestituit, ut si quæ uspiam macula in eius uita extitisset, tamen hijs illius ornamentis obruta planè deletaque fuisset. De quibus si roges, difficile mihi omnino est, eadem uarietate & copia, qua is erat usus, distributè, dispositèque repetere. Scis enim propositis quibusdam capitibus, si quid incurrat, quod ad rem augendam minuendàmue pertineat, quod ad excitandum, deterrendum, obiurgandum, refellendum, commiserandum spectet, quam mirabiliter id solet & magnificè tractari à nostris artificibus, præsertim in eo genere peritis, & uernacula nostra domesticaque lingua exercitatis: ut mihi instituenti ad te actorum quasi commentariolum aliquod scribere, non eodem sint artificio & ubertate singula exponenda, qua ab illis, quorum facta & dicta percenseo, explicata perpolitæque erant. Quare licet capita quædam degustans

ti, de reliquis coniecturam facere. E quibus sit
 mihi primum illud, in quo parem se dicebat
 Bucero & Augustino laudem tribuere :
 quorum in utriusque libris, cum multa diuini-
 tus conscripta reperiantur, tamen & à Bu-
 cero cum uiueret quæsiuisse, & ab Augu-
 stino si reuisceret quæsiturum esse, repre-
 hendens neutrum, sed non utrique omnibus
 assentiens, planeq; de multis dubitans, quos-
 modo ipsi suas sententias & scripta inter-
 pretarentur. Nam & in Augustini uolu-
 minibus esse permulta cum structura uerbo-
 rum impedita, tum sententiarum acumine,
 dicendi quoque ratione fortasse non nimium
 perspicua, quasi aliqua caligine offusa : et ex
 Buceris scriptis existere nonnunquam eisdem
 ferè de causis dubitationem. Licere igitur
 de utriusque nonnullis locis hæsitantem, ab
 utroq; quid uterque uoluerit, sine contumelia
 sciscitari. In hanc sententiam plura : sed nihil
 præclarius, quam quod idem uberrimè lauda-
 tis hys commentarijs quos in D. Pauli episto-
 lam ad Rom. & in Davidis hymnos edidit,
 illud quasi corollarium adiecit : habere

Compara-
 tio Buce-
 ri & Au-
 gustini.

Coment.
 in epist.
 ad Rom.
 & Psalm.

b. ij.

uidez

EPISTOLA DE OBITU

videlicet eos in se tam plenam & perfectam
undique doctrinam Christianae religionis :
interpretationemq; tam luculentam & per-
spicuum, ut cum illorum ueterum augustissis
morum hominum & uirorum doctissimorum
monumentis, quorum iam multis seculis con-
secratae literae atque artes fuerunt, quosque
religionis & sacrorum interpretes cuncti
hos mille annos amplius asciuerunt, omni-
bus ex partibus conferri compararique posse
existimaret. De reliquis, & gaudere se
dicebat, quod in multis sibi à Bucero cum
uiueret, esset satisfactum, nec dubitare, quin
si longior ei uita suppetisset, pluribus esset
satisfactorius. Itaque facile pati à plerisque,
uel omnibus potius, deplorari excellentissimi
uiri interitum, sibi tamen affirmare propin-
quiorem cum dolore esse, quam cæteris :
non solum quia charior eius uita esse coepe-
rat, à quo tam multa didicisset, uerum etiam
quod deinceps à quo discat, habiturum nemi-
nem. Simul & illud dolorem auxisse suum,
quod talem non obrectatorem, sed authorem
conatus ac diligentiae suae amisisset, qui &
crebro

A Bucero
satisfactū
esse Red-
manno in
multis.

Dolet a-
missū Bu-
cerū Red-
mannus.

DOCT. MART. BUCERI.

crebro cum domum inuitaret, & ad omnem congressum se humanissimum præberet, hancque in præcipuis eius ornamentis laudem responderebat, pluribusque uerbis prædicabat, quod non difficilis ad eum aditus, non superba responsa, non insuavis, sed sine aculeis sermo, tum humanitas, consuetudo, consilium, auxilium prompta omnibus, sibi uero etiam paratissima fuere. In ipso colloquio mentem laudabat simplicem & apertam, & sine fucō meditata defensiones, & in concedendo, si quid dandum esset, facilitatem in refellendo, si minus placeret, lenitatem. Omnino hoc à se animaduersum dicebat, nunquam illum fuisse uictoriæ magis quam ueritatis cupidum, nec cuius in speciem gloriosior responsio, sed cuius probabilior esset, curasse, uictrixque si triumpharet ueritas, se uictum æquo animo tulisse. Postremo, nunquam eum adisse, nunquam cum eo fuisse congressum, quin melior, probior, sanctior uir discederet. Nos igitur cum huius testimonium habemus, quem nostro Bucero aduersarium, quem inimicum plerique putabant, quid Papistæ

b. iij.

uoci-

Crebro ad
se inuita-
uit Red-
mannum
Bucerus.

Facilitas
Buceri
in cōgres-
sibus.

Veritatis
magis
quam uic-
torie cu-
pidus
Bucerus.

Bonos ui-
ros fecit
Bucerus.

Redman-
nus Gara-
dinerō et
omnibus
Papistis

EPISTOLA DE OBITU

opponi-
tur.

Gardine-
rus in Bu-
cerum, po-
stremo lia-
bro.

nociferentur magnoperè curabimus? & cum Redmannus Theologus laudauerit, quid Gardinerus iurisconsultus loquatur omnino spectabimus? Sit huic Bucerus homo uanus, mendax, nullius conscientiae, nullius fidei: Certe Redmanno, cum frequentissima corona, doctissimis uiris audientibus concionem haberet, grauis, constans, sanctissimæ uitæ, nullius in se uestigium perfidiæ habere uisus est. Auocat Gardinerus, uel conuitio potius abaret ab Ecclesiarum ministerio Bucerum: at Redmannus orbatum eius opera ministerium luget: Postulat impudenter Gardinerus ut sibi reconcilietur & redeat in gratiam: offendisse aliquem aliquando negat Redmannus. Certet igitur cum Gardineri impudentia, Redmanni uerecundia: huius modestia, cum illius conuitio: cumque infinito illius odio; spectata huius erga Bucerum beneuolentia. Sed me quoque dices incalescere. Equidem commoueor ab homine ingeniosissimo & cum ac-
mine

DOCT. MART. BUCERI.

mine tum etiam dicendi facultate præstan-
 ti, discerpi conuitio Sanctissimum uirum: Bucerus.
 quem nos ut patrem colebamus, ut præce-
 ptorem audiebamus, ut hominem nobis cha-
 rissimum, cuique nos uicissim chari essemus, Gardine-
ri ingenia
um.
 complexi sumus: & doleo in tam excel-
 lens ingenium tam deprauatum morem in-
 cidisse, quod aliqui modestia excultum,
 detractaque ambitione præiudicata de se o-
 pinionis nutricula, omnibus qui nostro hoc
 seculo excellentissima fuerunt, præsta-
 re facile potuisset. Sed hunc eadem las- philævTiæ
 bes oppressum tenuit, qua solent præstan-
 tissima plerumque ingenia obrui: & quæ
 si Sacrae literæ non essent, tamen uel uni-
 us testimonio Platonis euelli penitus e
 nostris moribus delerique deberet.
 Siquidem præclare est apud eum, *ἡ φιλοῦντα
ποδὶ τὸ φιλούμενον ὁ πάλωρ*. Quique se nimi-
 um amat, & suo assentatur ingenio, prauum
 se bonarum & malarum rerum, honestarū &
 turpium, falsarū & uerarū iudicem præbet.
 Pluribus hæc affero, ut singularis modestia
 &

EPISTOLA DE OBITU

Gardinea
ri philau
tia.
 & timor ac circumspectio laudetur nostri
 Bucerii, qui ita se non amavit, ut omnium sen-
 tentias libenter audire, de omnibus in utran-
 que partem disputare, non pertinacem &
 durum animum afferre solitus sit: sed quem-
 admodum ante dixi, ita se gerere, ut con-
 stituto quod uerum esset, æquo animo uel
 uincere uel uinci posset: ex altera parte
 notetur Gardineri φιλαυτία, qui quam opi-
 nionem domo exportare consueuerat, quod
 se falli non posse putaret, omninoque turpe
 uideretur coargui & reprehendi, eandem
 semper statuit, spretis & contemptis alio-
 rum quamuis doctissimorum sententijs, do-
 mum secum referre. Sed aliter facio, quam
 de principio institueram. Siquidem a-
 Etā solum exigui cuiusdam temporis decre-
 ueram ad te perscribere: nunc uero etiam
 in eadem Epistola laudationem inclusi.
 Sed meum in hac parte errorem (si modo
 error sit ueras alicui laudes tribuere) suble-
 uabit, cum tua præstans ac diuina humani-
 tas, tum omnium qui hæc nostra attingent,
 singularis in Bucerum amor. Qui cum
eius-

DE OBITU BVCE RI.

eiusmodi fuerit, quem omnes amissum luxerint,
quem amici requisierint, inimici laudarint,
alieni receperint, sui semper præstantissimum
iudicarint, nec horum in uiuentem pietas non
amari, nec meum in mortui uirtute renouanda
studium uituperari credo poterit. Funus ha- Epilogus
bes, luctum habes, causas nonnullas quidẽ, sed
nec omnes nec maximas, tamen tam multas
& tam graues, ut si nullæ præterea essent,
satis momenti habeant, cur nos in mœrore
simus. Utinam mihi uel ea notitia dare-
tur uel facultas, qua uniuersam eius uitam
præclarissimè actam cognoscere, eamque li-
terarum monumentis mandare possem. Sed
breui tempore nobis cognitus fuit, & scri-
bendi industria uana est, cum rerum propo-
sitarum excellentiam oratione assequi neque-
as. Has igitur partes Germanis homini-
bus doctissimis relinquo, apud quos cum di-
utissimè uixerit, facient pie, ut quoniam
& norunt quomodo uixerit, & facultate
præditi sunt, uelint Sanctissimi hominis ui-
tam nobiscum communicare.

i. i.

Ego

DE OBITU BVCEI.

Ego pro ea facultate quam mihi Deus largitus est, dedi operam, ut in eum uita functum, ingrati non uideremur, à quo uiuo plurimis ornamentis afficebamur. Vale. Cantabrigiæ
è Collegio Trinitatis. Anno Domini, M.
D. LI. Id. Mart.

EPIGRAMMATA VARIA

CVM GRAECE TVM LATINE

conscripta, in doctissimum & sanctissimum Theologum D. Martinum Bucerum.

IN MORTEM PATRIS VENERANDI D. MARTINI BUCERI

Epitaphiū Henrici ducis Suffolciensis.

VITA Suavis erat multis, uiuente Bucero
Vita peracris erit multis, moriente Bucero.
Voce Dei docuit delectauitq; Bucerus.
Morte docet, uita docuit CHRISTVM esse sequendum.
Talia discenti nec mors nec uita nocebit.
Hæc pius hic docuit uitaq; & morte Bucerus.
Plangite tam clarum patrem, uitamq; sequendo
Fingite: Sic cœlum capiet, quos terra tenebat.

IN EVNDEM Caroli Brandoni fratris Ducis Suffolciensis.

ET puer, extinctum cogor deslere Bucerum.
O vtinam lachrymæ possent reuocare Bucerum.
Sed dolor hic frustra, potius peccata dolendum
Nostra: Deus nobis iratus, sustulit illum.
Plectimur & merito, rapitur super astra Bucerus,
Elysij fruitur campis, pius ille triumphat.
Nos gemimus casum, nam nos miseri sumus omnes.
Solutus enim fœlix qui corpore liber abiit.
Anglos ergo puer doleo, bene nanq; Bucero est.
Ille uiget fœlix, miseri nos uiuimus omnes

I.ij.

Corpore

EPIGRAMMATA IN

Corpore vexamur ualde, manet ille quietus.
Et sedet in regno CHRISTI, cæloq; locatur.

In eundem Dom. Ioannis Sheffieldi.

Vita quæ Christum sapit est beata:
Vita sed Christum sapuit Bucer:
Ergo ter felix fuit & beata

Vita Bucer.

Qui DEO fidens moritur, beatus:
Occidit fidens Domino Bucerus:
Mors fuit felix igitur Bucer

Ultima nostri.

Vita erat felix, fuit & beatus
Morte, quis totum neget hunc beatum?
Quis neget talem merito tenere
Sydera cæli?

In eundem Ioannis Checi.

Vita grauis misero, grauior mors, sed tibi tanto
Mors nec uita potest esse Bucere grauis.
Vita fuit Christus, mors lucrum, uiuere cessas
Naturæ, at Christus uita perennis adest.
Alma fides Christi, quam tu super astra ferebas
Te super astra, eadem sustulit alma fides.
Cumq; tui mores, pietas, doctrina probentur,
Mors tua non grauis est, & grauis est eadem.
Mors grauis est nobis orbatis lumine tanto:
Non grauis est tibi, quæ uita beata tibi est.
Doctrinæ studium, vitæ constantia, mortis
Exitus ô idem, sit mihi CHRISTE precor.

In eundem Antoni Cooci.

Bucero nocuit, nocuit præsentia Paulo.
Non oculus sed mens optima quæque uidet.

Corpore

OBITVM BVCERI.

Corpore sublato, tantum diuina supersunt :
Hac Martine tui parte perennis ades.
Gratus odor CHRISTI, mors, uita & scripta, labores,
Non peritura die, stant monumenta tui.

In eundem Gualteri Haddoni.

Germanis ô flende tuis, ô flende Britannis,
Omniſus ô terris flende Bucere iaces.
Te ſchola noſtra ſuum deſiderat orba magiſtrum,
O ſchola ſublato debilitata duce.
Membra quidem Chriſti ſunt nobis multa relictâ,
Sed caput his membris quod fuit, illud abeſt.
Et caput excellens, quo toto doctius orbe
Non fuit, & non eſt, nec fore credo poteſt :
Vita fuit ſimilis doctrinæ, ſancta probatæ,
Vtraque laus illi propria ſemper erat.
Summe Deus lucem noſtris infundetenebris,
Pectora ſcripturis, imbue cæca ſacris.
Qui fuit & tuus & noſter, nunc deſijt eſſe
Noſter, & in cœli parte Bucerus ineſt.
O Martine vale CHRISTI præclare miniſter.
O Cantabrigiæ gemma Bucere, Vale.
Eſt tua conditio felix, qui ſecibus ægri
Corporis abiectis, gaudia mentis habes.
Nos miſeri, noſtro qui te paſtore remoto,
Ibimus incertis inſcia turba uijs.
Tu Deus ô noſtri communis paſtor oui lis
Martino ſimilem præſice quaſo virum.
Sic ſimul in cœlo ciuis potes eſſe Bucere,
Et ſimul in terris eſſe Bucere potes.

EPIGRAMMATA DE

Εἰς τὸν μαρτίνον βεκήρον ἐπιτάφιον
τοῦ Νικολάου Καρῆου.

Τις ὅπως ὄσι Τύμβος;
τις γινώσκῃ ὅτι νεκρός;
Βρέττανος ὄσι Τύμβος,
Γέρμανος ἔσθ' ὁ νεκρός.
ἄλλοτ' ἴππῃ χῶρα
ἄλλότριος τέθνηκε;
ὅν ἴδιοι σύγουσι
ἄλλότριοι δέχοντο.
πῶς μὲν οὖν; προφήτης.
τέχνην ποίησ' μάθησας;
θείων θεῖος θεὸς ὦρ.
πῶς οὖν φυγὰς παρορμᾷ;
φεύγει ὅπλα κραυγῶν.
τί οὐ θέλει προθύμως
δειγνέμενος προφήτης,
θεὸς

θεὸς ὑπὲρ τεθνᾶναι;
μιαυφόνους ὀλέθρους
μία σφαγὴ θανόντος
ὅπως πάντῃσι διωαῖτο.
καὶ δηὖ μιν τι καλὸν
αὐτῷ πόρε μάθημα;
βίου βίον κρείττον.
ὅστις φθόνος λέγοντι,
καὶ δη κακὸν κρείττον τι
πῶς οὖν τῷ ἐκβαλόντι;
ὅδε μὲν κακὸν γένεσθαι
αὐτῷ ἑαυτὸν ὅχι οἶστος ἦρ
καὶ οὖν λέγειν τ' ἀληθὲς
καὶ νῦν βαρὺς ἐλαύνων
ὑμεῖς πρᾶτοι δέχοντες.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Τί ξένε θαυμάζεις; χθόνιον πρὸς τὸν χθον' ἰόντα;
πάντῃ δὲ θαυμάζων, ὅδε μὲν ἀγῆθες ὄρας.
ὡσπερ γὰρ προτέρως λυγρὸς κατεστρέψατο πότμος.
ὅτω νηλεὲς ὄντα μ' ἐμαρψέ μορος.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Γέρμανου μάντην Τύμβος κατέκρυψε Βρέττανος
ἀντὶ δὲ τοῦ θείων γήιν' ἀμειβόμενος.
τόνομα; Βεκήρος, μῦθον θεὸς ὅς σε μάθησας
ἐκ μεγάλου σώματος τῷδε ἐπέβροτο.

OBITU M. BUCERI.
IN eundem Roberti Pemberi.

Moriamur ut resurgamus.

Hanc carnem fragilem ac miseram deponere læti
Debemus, cum nos hinc deus ipse uocat.
Certa resurgendi spes, mortis mitigat omnem
Horrorem, mentes recreat illa pias.
Hac spe robusti uita migremus ab ista,
Quando datam repetet, qui dedit ante Deus.
Cogitat assidue hæc qui secum commoda vitæ
Præsentis minus hic expetit atque minus:
Vanæq; fallacis contemnet gaudia mundi,
Negliget & falsas quas habet orbis, opes.
Non splendore unq; capietur honoris inani,
Seria quem mortis cura, metusq; mouet.
Diuitijs, & honore licet Solomona beatum
Exuperes, hinc te mors trahet ipsa tamen.
Inuitum trahet hinc te mors, ducetq; uolentem,
Ducat ut ad vitam te quoque perpetuam.
Vera tibi pietas vitam sit cuncta per omnem.
Illecebras carnis subde, domaq; tuæ.
Vera fides, fructus tua proferat, atq; frequentes,
Vana nec in labris sit, natei atque tuis.
Buceri exemplo cunctis prodesse labora,
Sis patriæ & ciuis commodus ipse tuæ.
Bucero tanquam gnauo, fidoq; ministro
Commisit CHRISTVS quinque talenta sua.
Reddidit hæc eadem Domino duplicata fidelis,
In Domini intrauit gaudia & ipse sui.
Ille quidem grandæuus erat, seniorq; sed annis
Mathusalem ut possit vincere dignus erat:
Doctrina excellens eius sic cōmoda plura
Orbi adduxisset, plura pijsq; bona.
Errores studuit veteres euellere cunctos,
Quos retinent monachi, quosque Papisinus habet.

Erron

EPIGRAMMATA IN

Errorumq; loco pietatem inducere veram,
Hæc mens Buseri, propositumq; fuit.
Auxit sic commissæ sibi suæ quinque talenta,
Laudet eum ut Dominus iure, probetq; suus.
Seu commissæ tibi duo sunt, unumue talentum,
Tu tibi commissi muneris esto memor.
Effice & inuigila, seruus bonus, atque fidelis,
Ut Domini verbis ritè vocere tui.
Ut tibi dicatur vox & ter amabilis illa,
Intrato in Domini gaudia uera tui.
Quiescat in pace Ecclesiæ.

In eundem Eduardi Bouingtoni.

Fit Bucere tuum Cantabria mœsta sepulchrum
Christicolis tristi pro dolor interitu.
Vix tamen inuicem Bucerum credimus esse.
Altera pars tantum: corpore nempe iacet.

In eundem Christophori Carleli.

Quisnam est qui vehitur coelum sublimis in altum?
Dic quis? & unde venit? quis in aurea subuolat astra?
Bucerus, quem firma fides ad sydera tollit.
Quocirca letus superum nunc sede triumphat.

Eiusdem in eundem.

Felix Martino fruitur Germania magno
Dum sua respondent vocibus acta suis.
Supremi nostras vi numinis actus in oras,
Cum magna magnum fruge peregit opus.
Sed Deus impuros non passus cernere mores,
Aurea de medijs tollit in astra malis.

Eiusdem in eundem.

Corpus

OBITVM BVCE RI.

Corpus sepulchro conditum
Quiescit imo pulcre,
Auris quoad vitalibus
Reddat supremus arbiter.

Animus triūphat gaudio
Magna corona cœlitum,
Gestit benigni numinis
Fretus nitore fulgido.

Quod occidit, nō angimur,
Sed nostra quod Respublica
Suo carebit lumine
Quo clara fulsit vndique.

Lustravit almo lumine
(Quod ex Deo ter maximo
Hausit) suam Germaniam
Primum, dein Britanniam.

Vbi dimicauit acriter
Morbos premēs et vulnera,
Inseuit altis mentibus
Præcepta præstantissima.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Τὶ πράξει Βούκρηος πολίτην οὐρανῶ;
μορος χ' ὁ θάνατος θεῶν ἀθανάτων
χρηστοῖς διδόνει πᾶσι λαν πόνων, καὶ αἰώνιον
ζωὴν. κακῶς ἀρχὴν πόνων ποινὰς σκότους.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Τίς ποθ' ὁ δούπος ἔραθεν ἐπ' αἰθέρα ὄρνυ' ἐυρύν
τοῦ δὲ νέκυν κλαῖεσι πόρισε δὲ ἀνέρες Ἄγγλοι.
τίς δ' ὁ νέκυσ; Βούκρη. ποῖδ' ἢ ποθεν ἴσαθ' ὁ δένει;
τὸν κόσμον προλιπὼν βασιλεὺς ἀνδρῶν ἰσχυρῶν.
πῶς ζῆν νυῦ σῶος καὶ ἀγέρας ἡμᾶς πάντα,
αἰνέσας ἱεράς τ' ἡ φαντάζα δέρεται αὐγὴν.

In eundem Milonis Vuilsoni.

Bucerus Tauros cornu percussit acuto,
Et præfractorum conatus fregit inanes.
Centauros profligauit. Scyllasq; bisformes,
Turgentes Papæ cristas lacerauit atrocis:
Pontificumq; minas, cæcis quos otia pascunt

k.i.

Lustris

EPIGRAMMATA IN

Lustris, compressit: procerumq; coërcuit iras.
 Et simulachrorum cultum diffregit, inertes
 Diffudit errores, complevit pectora luce.
 Discussit tenebras, reuocauit lumina Phœbi,
 Romanum fregit crebris cum cornibus Hydram:
 Cuius ab imperio pendebant horrida monstra
 Eckius insignis scortorum laude sacerdos,
 Et Maluenda minax, Pigius sua commoda quærens,
 Desperans Latomus, solatia nulla receptans.
 Quas omnes pestes domuit, virusq; repressit.
 Prætereo reliquas labe, quas carmine nostro
 Complecti pigeat, quia victi terga dederunt
 Turpiter, atq; ferunt, quam commercuere, repulsant.

Εἰς τὸν αὐτὸν Ἐνρῆου Αἰλάνδου.

Ἀπέρχετ' Βύκηρος ὦρ ἀνὴρ μέγας.
 πόνους μέγας, λόγῳ μέγας, πῖσι μέγας.
 Βύκηρον ὦ θρηνῶ νέκυρ Γερμανία.
 Βύκηρον ὦ κλαίῃ νέκυρ Βρεταννία.
 Ἀργενδοράτῃ ζῶντα. τὸν φεύγοντα μὴ
 Κανταβριγία δὲ τὸν θανόντ' οὐκ ὄντ' ἔλ.
 τυραίνος αὐτῇ ἔχθρος ὦρ ἀληθῆς,
 δόξης ἀμυντόρ' ὠδέει θεῶ κακῶς.
 ταυτῇ γε κῆρ φθόνος γίνωρ μακροῦ βίω
 ἐκκλησίας διδασκαλοῦ δ' ἀφαίρει.
 ὦ χριστιανέ, τοῖς ὀχι διακρύψς;
 κατ' αὐλῆς τοῦ θανόντ' εὐαὐδρεῖοι.
 πρόβατα θεῶ τὸν ποιμένα ὅ σενάζετε;
 πῶχοι πένητες τὸν τροφὸν ὀχι πένθετε;
 αὖτ' ἀποδαίς πᾶντας πρέπει τὸν ἀποδαῖοι
 γνώσῃ τ' ἐπιστάτην ἐπισήμως χεῖρ,
 καὶ τὸς διδασκῶνς διακρύειν διδασκαλοῦ.
 ὅκ' ὅστις ὁλοῖς μὴ κάλους μίσωρ τρόπους

MORTEM BUCERI.

Ἐμὴ δὲ ἄγνην δαίμων θρῆσκευα,
ὅς ὁ σφάγας δὲ ἀλίσκεται πόλιν
Βόκηρον ἡδὴ τὸ μόρον τυχόντ' ἰδὼν.

In eundem Ioannis Tomsoni.

Morte patris gnatus, graue damnum sustinet, atque
Discipulus, quando is, qui docuit, moritur.
Vrbis quando cadit pastor bonus, omnia mœrent.
Sic seruus dominum cum cecidisse videt.
Non pater aut doctor, non pastor, non Dominus, nunc
A nobis talis, tam subito abripitur.
Ast heu iam patriæ pater, omnis doctor & orbis,
Publicus hinc pastor concidit ac Dominus.
Martinus cecidit Bucerus, mortuus ille est,
Cunctis perfacilis, cum grauibuscq; grauis.
Splendidus ingenio, doctrina cuncta peragrans,
Vitaq; digna Deo, qui bona tanta dedit.
Omnis grex Christi, cuncto dispersus in orbe,
Hoc sentit vulnus, cœpit & occidere.
Nulla cicatricem magni huius vulneris ætas
Delebit, quanta hinc (heu dolor) orta mala.
Palpandum nunc est manibus, nam cuncta tenebris
Nigrescunt, lapsa est maxima stella cadens.
Iam cadat in luctum vir, foemina, doctus & expers,
Rex cum nobilibus, cum iuvene atque senex.
Hæc tamen esse potest nobis solatio cunctis
Corpore q. presso, scandit ad astra anima.
Illius hoc vitæ, mortis ratio docet isthuc,
Firma fides probat hoc, vnica spesq; DEO.

In eundem Ioannis Freri.

Ingens Dei clementia
Et multiplex benignitas,
Nobis nec expectantibus

Vaa

Vatem dedit sanctissimum.
Doctrina cuius integra,
Mores probi sic omnibus

k.ij.

Paa

EPIGRAMMATA IN

Palam nitere cœperant,
Vt iure summum dicerent.

At vita turpis fontium,
Libido perditissima
Decreta Iouæ negligens,

Nobis cum nunc sustulit.

Etenim Deus mortalium

Nefanda facta puniens,
Morbo graui mox afficit
Ponitq; vitæ terminum.

Τὸ αὐτὸ εἰς τὸν αὐτὸν.

Βῆκῃρος δι τέθνηκε Τῷ θεῷ σόμα.
θνητῶν ὁμ ὁδεῖς ὦδε βλέπει πάλιν.
τὴ σακρυεῖς θανόντα τῶν ὦ ξένε,
ἔχῃσε φύς αὐθρῶπος ἀγγέλου βίον,
καὶ τῷ θεῷ θέλημα πράττων γνησίως
λαὸν δίδασκε καὶ λόγους χρίσου μόνον.
θνήσκει γέρον φύσει κάττω βροτῶν νόμῳ,
νῦν δὴ βροτῶν λιπῶν ἄνωθε νάειτ.
τὴ οὐκ κλαίεις; κόσμῳ θανῶν ζᾷ θεῷ,
αὐτῷ τε ὅττι εἰσορῶ σὺν ἀγγέλοις.
μη ζᾷ νομίζω ἀγνοεῖς θείαν γράφην.
» Πισὸν τὸ ρῆμα, ζῆ πάλιν πισὸς ἄνθρωπος.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν.

Τίς; πόθεν ὅτι νέκυς; Γερμανός. Τῆνομα τῷδε;
Βῆκῃρος. σὺ δὲ τίς; Ἄγγελος ὁ κήρα κλαίω.
εἶπε τὴ μὲν θρηνέας; ὅτι ζῶν ὁφελήσατο πολλοῖς,
νῦν ὃ θανῶν ὄργην δείκνυσι πᾶσι θεῷ.

In eundem Thomæ Gardineri.

Vixit Bucerus, & diu hic uixit Deo,
Nunc mortuus multo magis uiuet Deo,
Viuus loquutus est Deum patrem suum,
At mortuus uidet Deum patrem suum.
Corpus iacet terrena moles & cinis,
Mens uiuit, & uiuet Dei ad nutum excubans.

Dum

OBITVM BV C E R I.

Dum vixit, en nobis erat coniunctior,
 At mortuus, factus Deo coniunctior.
 Ita exiit mundum, Deo vt se iungeret:
 Quem nos sequamur, et feramur mentibus,
 Quod non datur nunc nostra ferri corpora.
 Dum uiueret, pure didicimus uiuere,
 Nunc mortuo, discamus ex illo uiuere.

ἸλερμΘ ΒοϊτῶνΘ.

Ὁυ μὴ σιγησῶ σὸυ γόους Γερμανία.
 ὃ μὴ ὀδυρμός σ' ὀδυρὸς Βρεϊταννία.
 σ' ὕστερ' εἶσθαι φθιγμάτων βόκηρε σ' οὐ,
 κλαίει Βρεϊταννία, κλαίει Γερμανία.
 καὶ αὖθις θανυμάσῃ τὴ αὐτὴν βροτοῖς ἔχοι,
 σὲ πατρὰ γ' ἡμῶν εἶχε, ἡ δὲ σ' ἐκγονοῦ.
 ἦν αὖθις αὖτὸ φθίγμα σου ἀληθινόν.
 τὸ φθίγμα γὰρ τὸ φθίγμα αὐτὸ καὶ θεῶ.
 ἦ χωρὰ γ' ὅμ' ἡ τις τανῶν ἐξ ὅσων,
 ἰοῦ ἐξ ὅσων δικαίως δ' αὖθις δοκεῖ.
 ἀλλ' ἐστὶν ἄλλαις μὴ νομαῖς ἀρκεῖν ἐξ.
 ὅμως Βρεϊταννία, ὅμως Γερμανία.
 δὲς ἐκ ἰοῦ, ἴς οὐκ ἰοῦ ἀρκεῖ.
 οὐκ ἀρκεῖ ὀδυρμΘ, ὃ δὲ δ' ἀκρῶς,
 κλαυθμός μὲν ὃ, σενάγματ' οὐ διαρκεῖ.
 πάντας ἀπάντα ταῦτα φερετ' εἰς δοκεῖ.
 μόρΘ ὃ μὴ βόκηρε σου φερετ' εἰς δοκεῖ.
 εἶχε σε γὰρ ζήσαντα πισὸν ποιμένα,
 ἀρχηγέτ' ἐπισὸν, πρὶν διδασκαλόν.
 διδασκαλόν λόγῳ, βίῳ διδασκαλόν.
 νῦν πάντεσσι ἐξ, ἐπ' ὃν ἔχονσι σὲ
 ἀρχηγέτην, ὃ ποιμέν', ὃν διδασκαλόν.
 τὸ σῶμα κείμενον πρὸν λέγειν ἔχει.

k. iij.

ὅυ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΝ

οὐ γὰρ πάρες' ὄντες, ὄντες ἀπέρχεται.
 ἔς' ὅμ' λέγειν, ὅχ' ἢ παροιμία λέγει
 ἔτ' ἔς' ἑλνθε' ἐνταῦθ', ὁ κῶν @ οἶκε'.
 βοῶσιρ ὅμ' πᾶσαι νομαὶ ἰδ' ἰδ',
 πᾶσαι μὲν ὅ χριστὸν θέλοντες ἀγνοοῖμ.
 ἀλλ' ἢ Βριταννία, καὶ ἢ Γερμανία
 δ' ἱκνῇ λυγρῶς βοῶσι πολλ' ἰδ' ἰδ'.

In eundem Ioannis Culpeperi.

Concidit insignis summæ pietatis alumnus,
 Qualem nulla dabunt tempora longa uirum.
 Meonio veteres tribuunt miranda poëtae,
 Hoc præcone Dei sed fuit ille minor.
 Propter doctrinam si collaudetur Homerus,
 Quid nos Bucerum concelebrare vetat?
 Illius ingenium miratur Græcia felix,
 Bucerus multum præstitit ingenio.
 Ille fuit vates, vero mendacia iungens,
 Bucerus vates, nil nisi uera docet.
 Fontibus illius multi sua scripta rigarunt,
 Hic sancta mentes religione rigat.
 Sed quid confertur cæco Bucerus Homero,
 Qui vitæ nobis lumina tanta dedit?
 Artibus ingenuis adiunxit dogmata sacre
 Legis, qua Christum noscere quisq; potest.
 Scripturæ præstans interpretas atque magister
 Iam coepit nostris liber abesse malis.
 Bucerum peperit magnum Germania quondam,
 At nunc Bucerum terra Britanna tegit.
 Subuolat in cælos animus terrena relinquens
 Gaudia quæ semper spreuerat ille pius.
 Ille Deum planè confessus voce diserta,
 Nos docuit verum religionis iter.
 O si nunc possis iterum Bucere renasci

MORTEM BUCERI.

Ut nostris iterum præficere scholis.
 Quàm iucunda foret tua tum præsentia nobis,
 Lætitiâ cunctis cum tua verba darent?
 Sed tibi pergratum fuerat mortale cadauer
 Linquere, quò posses regna tenere poli.
 Horribiles alijs mortes in parte putabas
 Lucri felicitis, quæsticuliq; boni.
 Et certe mortis nil formidabile telum
 Te læsit, verum commoda magna dedit.
 Nos mala, nos pestes, nos hæc incommoda pungunt,
 Et nobis solis mors tua sancta nocet.
 In uerbo Christi tua nos doctrina regebat:
 Quis nos sic post hæc ducere quæso potest?
 Lumina prætulerat nostris tua mentibus ætas
 Dum rectis studijs tempora quæque dares.
 Exemplo vitæ quis nunc et moribus almis
 Erudiet, prohibens turpia facta sequi?
 Est igitur nobis tam iusti causa doloris,
 Quam tibi lætitiæ vir uenerande, datur.
 Quàm Cantabrigiæ charus Bucere cadebas,
 Funeris id mæror significare potest.
 Sed quia nobiscum non es post ista futurus,
 Quæsumus ut similem det Deus ipse uirum.

Τὸ αὐτὸ εἰς τὸν αὐτὸν.

Ἡ Κανταβριγίη παρέχει τῷ σώματι σῆμα
 Βυκήρε, ψύχῃ δὲ οὐρανὸς αὐτὸ ἔχει.
 ἀθάνατον αὐτὸς ζωῆς ἢ ἄξιός αὐτοῦ,
 ἀθάνατον νῦν δὲ εἶον ἔδωκε θεός.
 Θῆκε δὲ μὴν χριστὸς γραφῶν χαρίεσταις ἡμῶν
 κήρυκα, ὃς ποιμὴν ἢ μάλα σφοδρὰ καλός.
 τηλικὸν ἡμετέροις τίς δώσῃ ποιμένα λαῶν;
 ἢ τίς ποιῶν πᾶσι τὸν ὁδὸν ὁδόν;
 ῥήματα νῦν χριστὸς τίς ἐρμηνεύσει ἡμῶν;
 τίς δυνάσται πικρῶν μουσικῶν πάντας νοσοῦν;

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΝ

ἔσκε φύλαξ, Τείχος, ξίφος, δόρυ, ἔγχος Ἰησὺς
 θυθιώνων κραδίας πῖσι ἀνασῶ.
 ἀλλὰ θεοδμήτωδ' ἡμεῖς μὲν ἀνάξιοι ἀνδρός
 ἡμεῖς ἀμαρτιῶν πλήρεις ἀχρεοτάτων.
 νῦν μελανοπνεύγων κούρῃς γῆ μῆτερ ὀνείρων
 αὐτὸν, σκολῆφι δώσε' ὅσῳ τροφήν.
 Βοκήρεθ' θαύματος πάσι μὲν γὰρ πῆμα Βριτάνοις
 ἡμῖν μὲν λυπὴν, αὐτῷ ἔδωκε χαρὰν.
 φῶς λίπε τὸ κόσμος αἶψα καὶ σῶμα γῶδες,
 σῶμα δὲ, φῶς, ζῶν τεύξε' ὄρανόν τι.
 Βοκήρεθ' θάνατος γέροντος μέλος ἔστιν ἀκέραιον,
 λείνα φέρεται πᾶσι, ὅτι ἀμὲν γὰρ τοῦ ἄχους.
 αἰδοῖς ἢ κακῶν μάλλον μετὰ ταῦτα δοκήσεις,
 εἰ μὴ οἱ ἴσου ἀνδρα διδόντο θεός.

In eundem Richardi Kytchini.

Contra quam deceat clamare, et velle capillos
 Vellere lugubri uoce, pudore caret.
 Martinus uere martyr uerbiq; minister
 Quod sua templa petit, lachryma multa cadit.
 Iustior ille tamen luctus, si forte leuare
 Vel damnum possit, vel reparare bonum.
 Sed quando exacta fatum lege tenemur,
 Quæ licet et poteris, disce ferendo pati.
 Mortalis morti non imperat, omnibus illa
 Librata uitas lance ferenda rapit.
 Expulit hunc mundus, quem mox excepit olympus,
 Mortalisq; suo definit esse lucro.
 In iuvene et puero mors immatura putatur,
 Nunc in maturo seua fit illa viro.
 Est quod eos doleas, in quæis spes magna relucet,
 Nec florens arbor vere reuulsa placet.
 Sed grandes fructus maturi temporis æui

MORTEM BUCERI.

Cum tolli videas, proh dolor, ille dolor.
Aerumnas Martine tuas quis fletet acerbè?
Accidit hoc nobis vulnus, et omne malum.
Te manet eterna cum Christo gloria vite:
At nos vita brevis, luce carente die.
Tu Cantabrigiam testem Martine repone,
Dum summi veniant tempora iudicii.
Hec urbs nanque tuum decus, hoc insigne relinquet
Testatum superis, omnibus aucta modis.
In nullo veterum quos fama adiunxit olympo,
Inuenies similem pondere et arte virum.
Quod studium, quantumque labor susceptus ab illo est,
Expertus nisi sis, credere difficile est.
Qui Cantabrigiam summis muniuit alumnis,
Tempore quam paruo profuit ille bonis.
Qui flexit iuvenes, qui consummauit adultos,
Qui CHRISTO iunxit religionem senes.
Qui prius ut vates, et mens praesaga futuri
Quo venire patres, accelerauit iter.
Quique prius terrae, caelo nunc nascitur alto,
Quoque prius cunctos ipse vocauit, abit.
Anglia si ex humili vis esse augusta, tuorum
Tale viri exemplum, transfer in omne decus.

In eundem Petri Perusini.

Dum patris in folio Christus regnabit, et illi
Parebunt homines, angelicique chori,
Dumque erit aeternum quicquid manauit ab ore
Illius, et quicquid Biblica scripta docent:
Semper erit celebris tua laus, et fama Bucere:
Semper et ingenij fulgida imago tui.
Ergo cur doleam, quod tandem liqueris orbem,
Ut tandem summo perfruerere bono:
Num poteras olim magis inclarescere mundo?
Haudquaquam. hoc plene iam tibi contigerat.

l. i.

Num

EPIGRAMMATA IN

Num uita hæc aliquid, quod delectaret habebat?
Nil certe. Est cunctis illa referta malis.
Viue igitur fœlix: & qui, dum uita manebat,
Orbis eras splendor, nunc decus esto poli.

In eundem Thomæ wilsoni.

Proh dolor, horresco, pater & præceptor honesti
Occidit, eximius præco Bucerus abit.
Anglia tam claro luget spoliata Bucero,
Turbâque doctorum congemit interitum.
Tristibus infœlix resonat clamoribus æther,
Aula gemit, lagent oppida, uilla, schola.
O dolor, ô gemitus uehemens, ô uiuere triste,
Vita pio pestis, mors erit ipsa lucrum.
Tollitur excellens lumen, tenebrâsq; sequentes
Conspicor, in tenebris (proh dolor) error inest.
Sic solet iratus uitij, graue mittere fulmen
Iupiter, haud grauius numina fulmen habent.
Discite mortales uitam contemnere, Christum
Noscite uenturum, tempus abire iubet.
Fata ferunt nullum, cum tollunt fata Bucerum:
Si fuit in terris uir bonus, ille fuit.
Strenuus æternæ pastorq;, & præco salutis:
Vita clarus erat, morte beatus erit.

In eundem Ioannis Goodrici.

Insignem pietate uirum mors seuæ Bucerum
Sustulit, ut nostris poena sit ille malis.
Dum præsens fuerat, cæcis erroribus acti
Non sumus, amplexi commoda tanta uiri.
Absentem cupimus uotis, sed uota iuuabunt
Nulla, nec ad uitam sedula uota uocant.
Doctrinæ plenus, morum, uiteq; probate,
Nil nisi de Christo sueuerat ille loqui.

Christus

M O R T E M B U C E R I.

Christus in ore fuit, Christum pia lingua docebat,

Christum expresserunt splendida facta suum.

Ergo Bucere tuis hæc restant præmia factis,

Mortuus ut uiuas, nec tua fama cadet.

O uir summe uale, ueræ uirtutis amator.

Cuius in exequijs Anglia tota gemit.

In eundem Oswladi Metcalfi.

Laude Bucerus celebris perenni

Hoc iacet pressus tumulto, sed exit

Fama per latum uaga, clara spargens

Facta per orbem.

Angliæ splendor, patriæ decusq; :

Namque turgentis fera monstra Papæ

Sustulit, recti pater atque ueræ

Religionis.

Deflet hunc Clio, reliquæq; musæ.

Ingemit Pallas, lachrymatq; Phœbus.

Atque diuinam cupiens salutem

Anglica pubes.

In Eundem.

Anglia quid luges Bucerum morte peremptum?

Cum Christo superos possidet ille polos.

Carminè lugubri tua dicas turpia facta,

Bucerum nobis hæc rapuere mala.

Flagitijs motus, mortalibus arma mouere

Vult Deus, et poena nos grauiore premet.

Inditum est iræ Bucerus morte peremptus :

Noluit hunc Dominus tanta uidere mala.

Anglia te desle, luge tua facta nefanda,

Bucerum magnum quæ rapuere tibi.

Buceriq; memor, docuit quæ dogmata constans

Persequere, et colito cum pietate fidem.

l.ij.

Hic

EPIGRAMMATA DE

Hic honor est illi summus: sic ira recedet
Magna, Dei vanas reddet et ipse minas.

In eundem Ioannis Bacheri.

M artinus nimiam matura morte Bucerus
A blatus, iusta est immensi causa doloris.
R es o quam misera est nobis, miserandaque semper,
T empore quæ nullo queat evanescere prorsus.
I nsando siquidem memorans horresco dolore:
N obilis heu periit toto Martinus in orbe,
V eridicus uates patris omnipotentis, et huius
S edulus interpres, custos quoque religionis.
B ellator vero pro Christi dogmate sanctus,
V irtutis cultor, vitæ præceptor honestæ:
C onsilijs plenus, quamvis mirabilis arte,
E xcellens fidei columnen, fidusque satelles:
R egibus optatus, summoque affectus honore
V ixit principibus, ducibus, clarissimus heros.
S ed moerent omnes Martini morte Bucer.

In eundem Gulielmi Harwardi.

Doctos semper habet Germanos Anglia charos,
Germanusque Anglos ardet amore pio.
Hoc natura dedit, dedit hoc quoque gentis origo,
Cum tu Germanis traxeris Angle genua.
Sed neque natura nec gentis origine tantum,
Buceri quantum creuit amore hic amor.
Bucerus fuerat qualis si forte requiris,
Te sua scripta docent, sed pia vita magis
Artibus ingenuis nunquam Germani aulem,
Quamvis præclaros, edidit illa uiros.
Hunc sibi dilectum semper, post fata sepultum
Anglia clara tenet, atque obijisse dolet.

In eundem Henrici Wrightij.

Anglia

MORTEM BUCERI.

Anglia rumpe moras, lugubrem sumito vestem :
Quò ueniunt clades, perueniatq; dolor.
Suscepti merito Bucerì morte dolores,
Prodantur luctu, flebilibusq; modis.
Luctus & in magnò dominetur mœnibus aule,
Et resonet luctus, nobilitata domus.
Oppida mœrebunt, urbes, villæq; locique
Deserti, & lachrymis Anglia tota fluat.
Et quos damna premunt communia, luctus eosdem
Coniungat, luctu regio nulla uacet.
Tu quoque præ reliquis Academia mater euntem
Doctorem lachrymis fac comitere tuis.
Magna etenim fuerant ad te uenientia ab illo
Commoda, quò melior causa doloris erit.
Occidit (heu) tua laus crudeli funere, uoce
Orba pij patris, qua resonare soles.
Scilicet impietas hominum, scelerataq; uita
Hoc facit : & tantum sustulit illa uirum.
Ingratos homines CHRISTI sententia, tanta
Censuit indignos commoditate uiros.
Vindictæ scelerum nostrorum funera iustæ
Extant, irati signa tremenda Dei.
Anglia rumpe moras, superum prostrata precare
Irarum finem, disce timere Deum.
Buceriq; tui celebrentur funera luctu,
Et iustis tanti quèis decet esse uiri.
Optima quæ docuit, factis imitare : sequentes
Verba, manet similis uita beata uiros.

In eundem Iohannis Semani.

Anglia si qua dies tristis tibi fulserit unquam,
Hic tibi iure dies Anglia tristis erit.
Aspicias ut dirum torsit mors impia telum,
Vt tetigit nostræ languida membra scholæ?

EPIGRAMMAT A I N

Aspicias ex sanctis quam magna est facta ruina?

Quid mors seu nimis, sic tua tela iacis?

Sponte tua mittis iaculum reuocæq; uolucres.

Vel fit fortuito, uel Deus alter agit.

Seu tu, seu fortuna facit, seu fecerit alter,

Non tu, non alius, fors neque ceca bene.

Sic inuisa fuit diuini uita Buceri?

Quid magis huic reliquis cur moreretur erat?

Scilicet & mores puri, pura, integra uita:

Tam purum impura hæc non bene uita decet:

Germanis splendor charus, lux grata Britannis

Inclusus tumulo sancte Bucere iaces.

Pascebas uerbo populum, nunc corpore uermes

Pascis, depastus pastor & ipse bonus.

Hæu nos interea miseros, quæ cura remordet,

Linquimur, ut puppis quam regit unda maris.

Quis tua præterea, Deus optime, uerba repandet?

Quis populo nomen dicet in orbe tuum?

Quis tua membra leget totum diuisa per orbem?

Pauperies uestri nunc ubi cura? iacet.

Fleto tuos casus, deplora fata Buceri,

Maxima nam uita pars fuit ille tue.

Sed merito patimur, nam numinis ultio summi est:

Sic uitium pensat numinis ira grauis.

Sic neq; desistet, nec sic sua dextra quiescet:

Iam fortem gladium uibrat utraque manus.

Intendit ualidum brachio fortissimus arcum.

Spicula cui resonans plena pharetra dabit.

Anglia si regum metuisti bella potentum,

Bellantem metuas Anglia parua Deum.

Ipsa Deum ueniam non ficta uoce rogato:

Sic placida ueras audiet aure preces.

Lumina quodq; boni clauserunt fata Buceri,

Sæpius exclama, sancte Bucere uale.

Omnibus una uia est, duce te Martine sequemur:

Quam mihi præmonstras, hanc sequar opto uiam.

MORTEM BUCERI.

In eundem Thomæ Lewsi.

Ergo hic (ut video) iugis est mutatio rerum:
Vel quasi bulla sumus, uel leuis umbra sumus.
Nempe Bucerus abest: quid ages mors impia nobis,
Si sis tam sancto seu, cruenta uiro?
Viuus erat dudum, qui nunc est truncus inanis,
Proq; pijs ouibus, corpore pascit humum.
Hunc igitur iubeant iterumq; iterumq; valere
Omnes quos tangit religionis amor.

In eundem Gulielmi Templei.

Turba quid ab facies? quo consolante dolores
Ferre potes? lachrymis finis an ullus erit?
Quid facies rectore carens orbata Bucero?
Quis tibi scripturas qui reserabit, erit?
Ah mihi quid facies? quo præceptore carebis?
Quis leget in nostris dogmata sancta scholis?
Scilicet interijt, non amplius ille docebit,
Non leget in nostris amplius ille Scholis.
Vltima fata videt: nil ars operosa medentum,
Nil gemitus nostri, uota precësue iuuant.
Christi abiit miles, cecidit doctrina resurgens,
Vox cecidit resonans, cana senecta ruit.
Occubuit pastorq; ouium, terrorq; malorum,
Occubuit nostri fida columna status.
Cuncta hæc in cineres fati grauis intulit hora,
Omnia mors rapida carpsit acerba manu.
Ergo est ereptum nostrū solamen, & acris
Cernitur in nobis ira furorq; dei.
Hinc tam dira fames, hinc est discordia fratrum
Hinc illæ lachrymæ, bella facēsque fluunt.
Scilicet in causa est irati numinis ira.
Anglia mature disce timere Deum.
Anglia, quid cessas, quid cessas Anglia, funde
Vota DEO: sceleris poenituisse decet:

Posce

EPIGRAMMATA DE

Posce Deum ueniam, ueniam dabit ille roganti,
 Si modo qua debes mente rogare uelis.
 Lugeat interea Britannica turba Bucerum,
 Pastoremq; suum : uirq; puérque gemat.
 Grata dedit certe nobis Germania lumen,
 Lumen at extinctum quod dedit illa gemat.
 Sed bene res cecidit : sic stat diuina uoluntas :
 Sic Deus æternus, sic sua fata uolunt.
 Quicquid fata iubent, nobis parere necesse est,
 Semper & est iusto gratia danda Deo.
 Det deus ut simili foelix hæc turba Bucero
 Fiat : spero piæ audiet ille preces.
 Nempe suo rectore carens, iactata procellis,
 In subitos scopulos cæca carina ruit.
 Credula turba sumus, varijsq; obnoxia morbis :
 Vna feret nobis mille pericla dies.
 O si vixisset longæui Nestoris annos,
 Non esset nostra terra beata magis.
 Donec erat sanus, cecinit præconia Christi,
 Voce Deo fidus, pectore fidus erat.
 Paut oues Domini, cælestia dogmata sparsit:
 Lumen erat cæcis, regula certa bonis.
 Audiit hunc foelix Academia nostra docentem,
 Ter quinos menses, uerba stupenda Dei.
 Iamque eger Martinus erat, non amplius illum
 Audiit in nostris turba stipata scholis.
 Ienit hyems nimium, cæli inclementia uires
 Fregit, & ad lectum fata inimica trahunt.
 Ut cecinit Christum morborum mole grauatus,
 Quam cupijt nostris liber abesse malis?
 Quam petijt ueniam, quam forte pectore dixit :
 O Deus hanc animam suscipe, queso, tibi.
 Vox deerat : mentis superabat sola potestas.
 Sustulit ad summum languida membra patrem.
 Seminecesq; manus tendens ad sydera, uitam
 Liquit, & hic quicquid terreus orbis habet.

MORTEM BUCERI

O ego sic moriar, sic ò mea lumina condam,
Sic pater omnipotens det mihi posse mori.
Corpus apud nos est, cœlum est possessio mentis :
Ter, quater ò felix cui dedit ista Deus.
Sexaginta duos transegit fortiter annos :
Atq; hic Martini meta suprema fuit.
Fine sui extinctum vidit Februarius : atqui
Martius ad tumulum mortua membra tulit.
Mille & quingentis, sit quinquagesimus unus
Additus, & presens funeris annus erit.
Quid memorem fletus, Haddoni tristia uerba ?
Quid Mariæ templum, funus id intus habens ?
Sic tegitur paruo tam gloria magna sepulchro :
Sic locus exiguus nobile corpus habet.
Ergo hunc perdidimus : sed qualem nulla tulerunt
Secula, sed qualem secula nulla ferent.
Iamq; Bucere uale : celebris tua fama per ævum
Non cadet : ò iterum sancte Bucere uale.
Tu quicunque leges defuncti scripta Bucerì,
Dij faciant fructu non pereunte legas.
Qualis at ille fuit, talis sis moribus ipse :
Sic bene, sic fructu non pereunte leges.
Ipsa ut cœpisti solers Academia perge :
Sordibus abiectis, nil nisi sancta tene.
Iusta manus Domini tetigit te : uulnera passa es
Iusta : Denm ueniam posce, petita feres.
Perge bonis anibus noctesq; diesq; beata
Artibus ingenuis, moribus esto bonis.
Exemplar propone tibi, propone Bucerum :
Adiunges studiis commoda quantatuis.
Disce timere Deum : sic foelicissima fies,
O nimium foelix qui facit illud, erit.
Ah miseros qui fœda colunt, qui numina temnunt,
Quos derisorum turba nefanda capit.
Franget eos Dominus, conatus reddet inanes,
Contundet forti pectora dura manu.

m.i.

Pone

EPIGRAMMATA IN

Pone truces animos : elatos numina frangunt.
 solum submissos suscipit ille Deus.
 Sic dabitur summi penetrare in limina coeli,
 Vita ubi perpetua est, & sine fine salus.

Eiusdem in eundem Ecloga.

- Germania** Anglia quid mœsta es ? quid mentis conscia nostræ
 Plangis, & ex animo toties suspiria ducis ?
 Quicquid id est, timeo : ne sit communis utrique
 Hic luctus uereor : quæso mihi singula pande.
- Anglia.** Ille (ah non adsunt miseræ mihi uerba loquenti)
 Ille, inquam ille suis cecidit, Germania, fatis.
- Germ.** Cur toties illum geminas charissima, paucis
 Dic mihi cur toties, illum, tam mœsta loquuta es ?
 Fare, nec ulterius uerba imperfecta relinque.
- Angl.** Flenda mihi, lugenda tibi, Germania dico.
 Mœsta loquor, nobis communia damna duabus.
 Ille tuus, flos ille tuus, quem grata dedisti
 Tu mihi, crudeli prostratur morte Bucerus.
 Illum (ô falsa essent) non amplius ipsa uidebis.
- Germ.** Me miseram, cecidit mea gemma, mea inclita proles ?
 Lux mea surrepta est, periit mea sola voluptas ?
- Ang.** Flere licet. quid flere iuuat ? quis numina frangat ?
 Fata quis auertat ? sic stat sententia Parcæ.
- Germ.** Sic est : ast utinam morientia lumina & ipsa
 Clausissem, & poterat propria tellure reponi.
- Ang.** Siste tuas lachrymas, animum deponere noli :
 Idem animus nobis, eadem doctrina, uoluntas
 Vna : tuum, quodcunque meum est, uerè esse putabis.
 Sic iacet extinctus propria tellure Bucerus.
- Germ.** Vt mihi grata manes, sic sum tibi grata uicissima.
 Inque uicem meritis pariter certamus utraq.
 Det Deus ut nullus amor hic decreseat in annis.

In eundem Gulielmi Thulesij.

Quid.

M O R T E M B U C E R I .

Quid fies Bucerum gens Anglica funere raptum?
Num lachrymis illum posse redire putas?
Frontem porge tuam, miseras depone querelas,
Viuit, non moritur uir pietatis amans.
Non solum pateris damnum, Respublica Christi
Tota quidem passa est, sparsa ubicunque fuit.
Quamuis putidula corpus putrescat in urna,
Mens crit aeterno consociata Deo.
Seuit, & in cineres illud mors uertit inanes:
Non mors, non demon hanc violare queunt.
Non moritur, posthac mors non dominabitur illi,
Quicquid enim uiuit, uiuit id omne Deo.
Occurrens sponso superas rediuiuus in auras,
Caelestes epulas concelebrare parat.

In eundem Nicolai Karuilli.

Doctorum genitrix Academia summa Britannis,
Qua doctus grex est nulla repleta magis.
Ah' quoties uolui meritas te soluere grates,
Fundere saluifico carmina leta Deo?
Ah quoties uolui ut maculis circumlita nullis
Susciperes grato pectore uerba Dei?
Sed tibi contemptus Deus est, contemptaq; uerba,
Verba quibus ueniunt gaudia, uita, salus.
Sustulit ergo Deus quem miserat ipse prophetam,
Quod tulit in culpa est crimen (iniqua) tuum.
Cuius amor summus concesserat, ecce Bucerum,
Sustulit ardescens illius ira tibi.
Tam cito sublatus cum sit, tua crimina desle:
His tua sunt tantis crimina digna malis.
Et nisi praemissam uitam, moresq; nefandos,
Contemptum uerbi deseruisse uelis.
Ah grauiora magis, multo grauiora sequentur
Vulnera, lis, bellum, pestis, acerba fames.
Ergo tuam causam lachrymeris, deq; Bucero
Exultans, Christo carmina digna feras.

EPIGRAMMATA IN

Mortuus hic uiuit, uiuit per secula cuncta,
Inque Dei uiuit perpius ille manu.
Quod moritur nobis flendus, flendusq; uidetur
Quod modo præceptor nunc iacet ille cinis.
Quod Domino uiuit, corrupto corpore solum,
Gaudia, non lachrymæ, sunt ineunda tibi.

In eundem Gulielmi Lechei.

Non animi uires, non nomen, non decus amplum,
Mors minuis, tantum pectus & ossa teris.
Bucerus uiuens Christi deuicerat hostes,
Nunc cœli sedem liber ab hoste tenet.

In eundem Francisci Neutoni.

Pone graues fletus, mentem nec confice luctu:
Mors etenim secum gaudia magnatulit.
Aerumnas uitæ tristes hæc depulit omnes,
Numinis inque domum mors patefecit iter.
Et quamuis corpus condatur puluere terræ,
Mens tamen in cœlis iungitur ipsa Deo.
Ipsius hoc meruit uirtus clarissima semper,
Omni quæ uita sedulo culta fuit.
Iustus erat, constans, patiens, pariterq; benignus,
Et lenis cunctis, & moderatus erat.
Quid reliquas dotes memorè, quibus undiq; fœlix
Omni doctrina cultus, & arte fuit?
Omnibus ingenuis sic floruit artibus ille,
Ut nequeat Pallas nunc reperire parem.
Et fuit in primis sacra studiosus in arte,
Legit sincerè uerbâque sacra Dei.
Atque Deum semper tanta pietate colebat,
Ut merito Diui nomen habere queat.
Quem nunc omnipotens in cœlum sustulit altum,
Proq; suis factis præmia digna dedit.

In eun.

M O R T E M B U C E R I .

In eundem Alexandri Nouelli.

Cognita Germanis, bene cognita sancta Britannis
Vita Bucere tua, & lingua Bucere tua
Cognita sunt latum sanctissima scripta per orbem,
Quae pia nulla magis, docta nec ulla magis.
Sed Cantabrigiae, non toto cognitus anno,
Conditus es tu nullo magne Bucere breui.
Sic Cantabrigiae, fatorum lege, Bucere
Cognitus & decus es, conditus & dolor es.

Eiusdem in eundem.

Extinctum nollem quisquam putet esse Bucerum,
Mens vitam in supero lumine cuius habet.
Extinctum nollem quisquam putet esse, quid ergo
Corporis est placidus somnus, eritque brevis.
Extinctum nollem quisquam putet esse perennis,
Fama viri uiuit, scriptaque docto uiuent.
Extinctum ne ergo quisquam putet esse Bucerum,
Scriptaque cum uiuant, fama que, mensque viri.
Tristis abesto dolor, uiuenti gratulor, ille
Nam mundo uiuit, uiuit & ille Deo.

In eundem Gulielmi Lodouici

Bucerus, mortis limoso clausus in Antro,
Terrae concessit, quod modo terra fuit.
Innocue uixit, multos & uiderat annos
Conspicuus, sacri gloria magna Chori.
Teutones hunc celebrant, docti celebrantque Britannii
Vtraque flet tellus, Pieridesque gemunt.
Personuit Christum sanctae tuba maxima legis,
Lumina scripturis, lumina clara dedit.
Exemplar uitae, sermonis norma, trilinguis,
Doctrinae solide, flosque decusque fuit.
Mors iter in caelum, mors lucrum & uita perennis,
Ossa dedit terris, Sydera habent animam.

EPIGRAMMATA IN

In eundem Ioannis Herdi.

Ergone Bucerus iam desijt esse superstes?
Et verbi interpres desijt esse sacri?
Nos miseros, quibus est voces audire negatum,
Quas docto sanctus protulit ore senex?
Nostram deploro sortem, sed gratulor illi
Nunc patriam quod habet, qui prius exul erat.

In eundem Petri Bellopoelii.

Si nescis, lector, quisnam fuit ille Bucerus,
Quem fatum nobis eripuisse uides,
Exitit idem qui nunc est: nisi ducere tandem
Illum uulgari conditione placet.
Ipsa quidem occubuit moles, sed spiritus auras
Hac præteruectus intonat altus humo.
Exhibuit nobis hominem Germania, Virtus
Auxit: at Anglorum Regis alumnus obiit.
Nec lis ulla quidem est fuerit Germanus an Anglus,
Qui se sydereo nouerit ipse polo.

Eiusdem in eundem.

Immortalem animum tibi cum natura, Bucere,
Eiusque insignes expediisset opes,
Corporis effigiem quandam addidit: extulit & te
Tandem ad conuexi mystica verba Dei.
Hæc sine non magna subiisti laude: sed in quo
Sic abes, ô fidei fax memoranda tuæ.
Vna quidem nos angit res, quod mortuus ipse es,
Cum te uellemus, non potuisse mori.
Quamquam propterea minimè lugemus: habemus
Quod luctum impediât ni superesset amor.
Hæret enim redituius amor, neque flaccida certè
Cuiusquam nostrum fallere membra potest.
Hocq; magis, quod pauci extant quos æmulo sacræ
Scripturæ virtus auferat, & teneat.

Hinc

MORTEM BUCERI.

Hinc te uniuerſi foelicem ducimus, ut qui
Perpetuo hanc quodam uolueris orbe rotam.
Id tua uiuendi ratio teſtatur, id ipſa
Religio, & mortis prodita ſigna tue.
Vixiſti moriens, uiuens in fata caſiſti:
Vita fuit tibi mors, mors tibi uita fuit.
Vita odium conſlauit iners, mors abſtulit: ecce
Illa tibi iam lux, hæc tibi iamq; ſalus.
Præter de ſimileſque tuos quam denique pauci,
Flectere quos non plebs ambitioſa queat.

In eundem Bartholomei Traheroni.

O nulla moriture die, cur mortuus eſſe
Diceris? hæc potius mors, tibi uita fuit.
Viuis, nunc demum uiuis, nec es antea uiſus
Viuere, ſed uere mortuus eſſe mihi.
Non es tu nobis, ſed nos tibi, lumine caſi,
Et mortis telo ſaucia turba ſumus.
Tu noſtram ſeres mortem, ſi gaudia tanta
Queis fruereſ, ſinerent, non tamen illa ſinent.
Ergo Bucerus uiuat, noſtramque fleamus
Mortem, ut uiuamus, uiuit ut ille pius.

In Eundem Nicolai Vdalli.

Siſte gradum lector, ſi neſcis, ecce, Bucer
Quo cernis tumulo corpus & oſſa iacent.
Cuius fama, decus, libri, ſacundia, uirtus,
Implebant orbem, quam breue marmor habet.
Nec dicendus erit tamen interiiſſe Bucer,
Cuius non poterunt ſcripta diſerta mori.
Et meliore ſui regnatiam parte Bucer,
Tam pia mens ſtygios neſcit adire lacus.
Diſceſſu indoluit Germania tota Bucer,
Sed mage defunctum terra Britanna gemit.
Quid Parcas, quid fata ſibi uoliſſe putemus,
Cum talem nobis eripere uirum?

Anglia

EPIGRAMMATA IN BVC.

Anglia si uiuo fuerat te indigna Bucere,
At saltem cineres excolat illa tuos.
Quod nisi naturæ cessisses legibus, in te
Forsitan haud noster cognitus esset amor.
Nunc fueris cunctis quam charus & utilis idem,
Luctus hic, & passim carmina fusa docent.
Anglia te fuerat feliciter usa magistro,
Exemplo, uiua uoce, libris que fruens.
Sed iam tempus erat requie mutare labores,
Per quæ obitum in campos mittier Elysios.
Ergo Bucere uale, celoque fruare beatus,
Nos quoque dum iungat mors superata tibi.

In eundem Gulielmus Buclæus.

Lis est, Germanus fuerit ne Bucerus, an Anglus,
Vtraque gens causam quo tueatur habet.
Mundanum celebris fecit Germania ciuem,
Cœlestem ciuem, terra Britannia facit.
At cœlum mundo longè est præstantius, ergo
Conditio melior terra Britannia tua est.

In eundem Martini Fargani.

Qui simul interitus hominum metitur, & ortus,
Quid non Bucerì funera grata putet?
Natus erat moriturus: at hinc migravit in altum,
Vitam uicturus postmodo perpetuam.
Quanto igitur rebus præstant æterna caducis,
Tanto mors uite est anteferenda sue.

ANTONII DENEII CLA:

RISS. VIRI &c. EPITAPHIVM

per Iohannem Checum.

CVM claras hominum uitas modulata Thalia,
Gloria quos celebres altum in subuexit Olympum.
Aptaret digitis numeros ad carmina suaves,
Certaretq; alias cantando uincere Musas:
Interpres subito Diuum Cyllenius alis
Præpetibus uenit, in medium seque ingerit agmen,
Atque inter medias illas est deinde loquutus:
Nata Iouis, medium tu nunc abrumpito carmen,
Argutos nunc linque sonos, numerosq; fluentes,
Te uocat omnipotens Genitor diuumq; hominumq;
Te manet ad cytharam doctus, crinitus Apollo,
Te manet & reliquum cœlestis turba Deorum.
Desine, nunc laudum ueterum & clarorum Heroum
Sunt molienda tibi noua carmina, plena laborum.
Queis poteris ueterum laudes superare canendo:
Materiam nacta es claram, te pulcher Apollo
Inuitat, uireisq; suas in carmine iactat,
Alternis tecum contendet uersibus, ergo
Sume animum, depone metum, præstantia quanta
Sit tibi declara, poteris uicisse canendo.
Deneius uenit ad superos mortalia linquens,
Britannos inter clarus, laus maxima quorum est,
Omnes quod ueræ sint religionis amantes,
Et pia uota Deo faciant Christi que sequantur
Doctrinam, sanctis longe lateq; patentem
Scripturis, paruo totamq; uolumine clausam.
Quis dignam illius factis uocem, quis promere uerba
Possit, & excelsas laudes æquare canendo?
Quæ pietas & quanta uiri, quis feruor in illo
Religionis erat, quam purus cultus in illo
Cœlestis patris? quanta in Christum fidei uis
Exstitit, illius sacrata morte redempti?

n.i.

Munera

EPITAPHIVM CLARS. VIRI

Munera quæ rursus, quos & libavit honores,
 Iustitiæq; speiq; Deo: Quæ uictima laudis
 Cæsa fuit, grati cordisq; orisq; diurna
 Hostia, quam sæpe est hominum Diuumq; parenti
 Oblata in Christo, Christi nam haud immemor unquam
 Ille fuit, propter Diuinam sanguine fuso,
 Mortem mortales qua primum conciliauit
 Peccati, scelerisq; ruina, & pondere pressos.
 Quid memorem HENRICVM claro de stemmate Regem,
 Henricum octauum terræq; marisq; potentem?
 Oh quibus hic studiis, quo illum est complexus amore,
 Quem tibi subiectumq; bonum, seruūq; fidelem
 Scibat, & officia hæc haud paruo munere pensans.
 Ostendit se herumq; bonum Regemq; benignum,
 Consiliumq; lepos quantum superadditus auget,
 Et iuuat optatas ad res bene conficiendas,
 Ille alios tantum superat, qui flectere mentem
 Henrici potuit, miscens nunc utile dulci,
 Seria nunc leuibus texens, nunc grandia paruis,
 Quam facilem cursum, hic alijs ad uota sequenda
 Fecerat, atque aditum multis facilem patefecit.
 Quam bona multa alijs, & quam mala nulla cuiquam
 Intulit? & laudem summam uirtutis habebat.
 Huius qui nullos, nec apertos læserat hosteis.

Hic desunt multa.

Hæc ubi dicta dedit celeritum concita cursu
 Festinat, cytharæque nouam, uocemq; Thalia
 Preparat ingenio diuesque & carmine fœlix.
 Atque Iouis magni ad solium diuôsque potentes
 Aduolat, & uibrat tremulos ad carmina nernos:
 Totum compleri tum Diuis undique cœlum
 Cernere erat, late sparsos ita congregat, alto
 Voxq; sonusq; Dæ, suauisque ad carmina cantus,
 Tum cœlum reboat totum, magnusque per alta

It cl.

ANTONII DENEII.

It clamor, plaususq; Deum, plaususq; Heroum,
Nervorum, fidiumq; soni concentibus implent
Omnia, suffitu redolent & mascula thura,
Electra & molles aspirant pinguia odores,
Omnia Deneium resonant cytharæq; Deique.
Istos sic meritis claros accepit honores.

Mariæ Cicellæ Epitaphium. I. C.

Ὅσ' ἔα τῇσ' μαρίας σιόη. καὶ ἐνθάδε κεῖται,
πνεῦμα τελευτήσῃς, κύριον αὐτὸς ἔχον
ἡ πατρὶς μηροσὶ ἀγαθοῖν, ἀνδρὸς τ' ἀγαθοῖς
ὅσα καλῶ θανάτῳ καλὸν ἔθηκε βίον.

D. GVALTERO HADDO

NO LEGVM DOCTORI IOAN.

nes Checus. S. D. P.

*Erumnae & miseriae nostrae
quibus non modo quotidie ta-
etamur, sed fluctuamus etiā,
sunt magnae leuationes aegri-
tudinum & solatia morbi tui.*

*Arbitror te nunc non modo in finem ui-
tae mortem intueri, sed etiam in finem mortis
Christum, cuius siue uiuimus, siue morimur,
serui sumus: Habes exemplum bonorum &
religiosorum uirorum, quorum tu discessum di-
serta uoce lamentabarīs, qui tibi aditum ad
Christum communiuerunt, ut si cui relinquen-
da haec lux esset, cuius usura nobis omnibus
chara esse solet, non tot & nobilioribus hor-
tationibus instrui posset, si uniuersae antiquita-
tis monumenta euolueret, quam tu ante occu-
los pene collocata habes, longitudo morbi
quae multa praemeditatione sedatiorem omnē
dolorem facit, frequens de morte & necessa-
ria cogitatio, quae istius uitae oblectationes tol-
lit, & puerilem uitae ac uoluptatis sensum im-
minuit*

EPISTOLA ION. CHECL.

minuit, magni et graues impetus morbi qui vires frangunt, & te in meditationem mortis necessario deducunt. Mors Buceri, cuius si dignitas uitæ è mortis faucibus illum eripere non potuit, quid speremus de cæteris? quorum laus, et si magna, maior tamen & dignior illius laus esse non potest. Sed quemadmodum pueri, sic tu fortassis, cum domo egredientes parentes uident, lamentantur, flent, petunt ut foras cum illis eant: serui quorum uilia et domestica in ædibus opera sunt, ne petunt quidem ut domo exeant, quia illis neque liberum est petere quod impetrare non possunt, neque sciunt quid foris agere debeant, minime uel assueti ad externa uel periti: Tu Bucerum præeuntem cernis, in discessu semimortuus clamas, non audit amicus, non abis quo uis, est qui audiat fortassis, et post parentem tuum te deducat, et interea quosdam morbi aculeos auget, qui dolorem tibi inurant, qui corporis quasi carceris tædium tibi iniiciant, ut animus liber et solutus, in coelum quasi in domicilium subuolet, & hijs communibus et quotidianis ærumnis, quæ uitam humanam nimis moleste

præmunt, liberet. Hæc tu uidens quid aliud cogitas, quam pater domo egressus, me euocat sequendum est, sic me uoluntas, sic natura iubet, sic Deus sapiens et bonus uult, cuius ego bonitatem sentio filius, sapientiam mortalis, præsentiam creatura. Armas te contra furorem carnis, quæ si non sepulta prorsus, at fracta morbis est, & docet nisi æterno architecto reficiente, corrigi inueteratum malum non posse, & querendum aliud domicilium quo migremus, cum ruinam huius imminentem & propendentem uideamus, quanquã quid dico domicilium, regnum tibi, idque hæreditarium, & amplissima ditio parata est, quam Christus amissam suis redemerat, culpa illorum præstita, & spiritu donato. Hic tu fortasse: non omnes qui his cruciatibus strati iacent, continuo etiam de ualitudine desperare debent. Non est necesse certe, sed prudentiæ est ita in omnes partes providere, ut ne quid nec opinatum accidat, de extremis cogitare, de amissione non laborare, de meliore statu non desperare. Neque enim uiuendum sine spe, nec moriendum cum cura, ne uel uita misera sit, quæ solatio

D. HADDONVM.

latio spei egeat, uel mors acerba, cuius aduentu angamur. Duodecim enim horæ diei sunt, quibus expletis, sol occidit, non expletis, lumen mortalibus sua ui diffundit, nec ante occidit, quam tempus à Deo præscriptum aduenit, nec diutius hæret, quam cursus illius designatus finis impellitur. Ne pilus quidem in terram cadit, sine cœlestis patris uoluntate, quo iubente defluunt cuncti, resistente consistunt, ut intelligamus uitam & mortem nutu & authoritate Dei gubernari, nec metuendum quod ille providet, nec fugendum quod affert, nec detrectandum quod iubet. Sed mihi ad hæc neque tempus propter occupationes, neq; tibi propter ualitudinem. Dabis igitur ueniam si hic sistā.

Bene uale in Christo, Haddone.

19. Martij. Anno. 1551.

LONDINI,

In officina Reginaldi Vuolsij.

ANNO M D. LI.